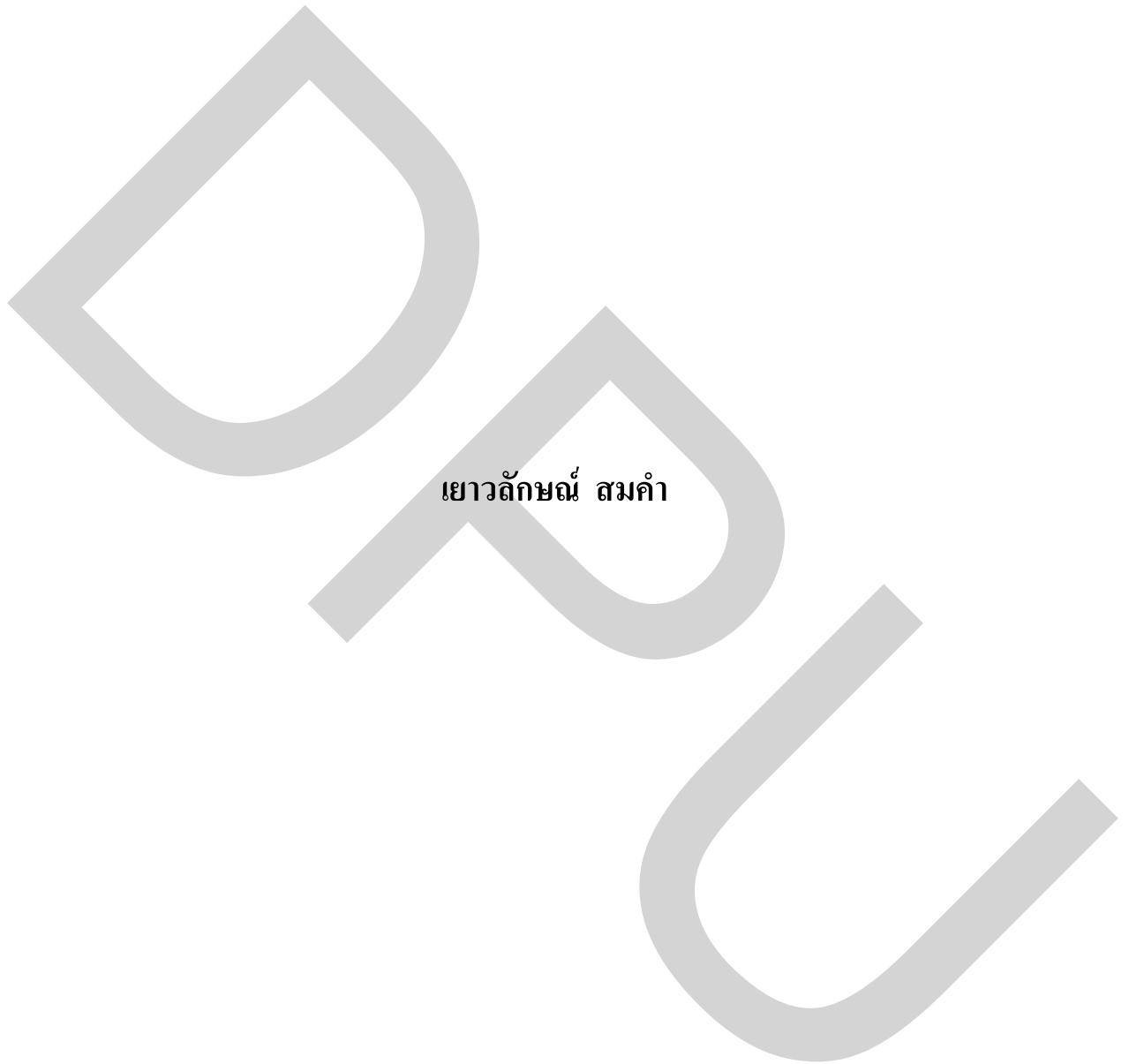

การวิเคราะห์โครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในประเทศไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2552

An Analysis of Household's Expenditure Structure in Thailand

Yaowaluck Somkum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of the Master of Economics

Department of Economics

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2009

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อ อาจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.เขวลักษณ์ ราชแพทยาคม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.บรรเทิง มาแสง รศ.ดร.สมพงษ์ อรพินท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หากวิทยานิพนธ์นี้มีส่วนดีและมีประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและ มอบคุณงามความดีแก่คุณย่า คุณพ่อ คุณแม่ พี่ๆ น้องๆ ที่น่ารัก และทุกคนในครอบครัว ที่คอยให้ กำลังใจและสนับสนุนเป็นอย่างมาก และขอขอบคุณ พี่ๆ และเพื่อนๆ ทุกคน ในสถาบันวิจัยสังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนพี่ๆ ปรียนญาโททุกท่าน ที่ให้กำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ประโยชน์อันใดที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พึงจะมี ขอมอบแต่บิดา มารดา และ ท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้มาโดยตลอด หากมีข้อบกพร่องประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้ เพียงผู้เดียว

เขวลักษณ์ สมคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๙
กิตติกรรมประกาศ	๑
สารบัญตาราง	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.5 วิธีการศึกษา.....	5
1.6 คำนิยามศัพท์.....	6
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 การตรวจสอบเอกสาร.....	8
2.2 แนวคิดทฤษฎีการบริโภค	14
2.3 แบบจำลองในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย.....	17
2.4 โครงสร้างและแบบจำลองในการวิเคราะห์	19
2.5 แบบจำลองทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	22
3. สภาพทั่วไปของครัวเรือนไทย.....	23
3.1 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน.....	23
3.2 ช่วงรายได้ต่อปีของครัวเรือน.....	24
3.3 ช่วงค่าใช้จ่ายต่อปีของครัวเรือน.....	26
3.4 ค่าใช้จ่ายต่อปีต่อครัวเรือนตามหมวดสินค้า.....	29
4. ผลการวิเคราะห์.....	32
4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน.....	32
4.2 ผลการวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค	
สินค้าหมวดต่างๆต่อรายได้ของครัวเรือน.....	50

5. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	53
5.1 สรุป.....	53
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	56
บรรณานุกรม.....	57

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนประชากร จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำนวนครัวเรือน มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP) และ GDP เฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี พ.ศ. 2537-2550.....	3
1.2 โครงสร้างรายได้ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2537 - 2549.....	4
3.1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างครัวเรือน ปี พ.ศ.2543 และ ปี พ.ศ.2547	23
3.2 ช่วงรายได้ต่อปีของครัวเรือน แยกตามชั้นรายได้ ใน ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547.....	25
3.3 ช่วงค่าใช้จ่ายต่อปีของครัวเรือน แยกตามชั้นค่าใช้จ่าย ใน ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547	26
3.4 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือน แยกตามหมวดสินค้า ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ.2547	29
4.1 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนรวม 11 หมวดสินค้า ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547	33
4.2 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (รวมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ)ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547.....	34
4.3 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547.....	36
4.4 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ปี พ.ศ.2543 และ ปี พ.ศ. 2547.....	37

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.5 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547	39
4.6 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547	41
4.7 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดยานพาหนะ และค่าบริการสื่อสาร ปี พ.ศ.2543 และปี พ.ศ. 2547.....	43
4.8 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดการบันเทิงและการอ่าน ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547.....	45
4.9 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดการศึกษา ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547.....	47
4.10 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลอง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดเบ็ดเตล็ด ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547.....	48
4.11 ค่าความยืดหยุ่นที่ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ของสินค้าหมวดต่างๆ	50

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์โครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	เขवालักษณ์ สมคำ
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ชัยวัฒน์ คนจริง
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในประเทศไทย และวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคต่อรายได้ของครัวเรือนในประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองระบบค่าใช้จ่ายแบบเส้นตรงที่ปรับปรุงใหม่ (Extended Linear Expenditure System : ELES) และใช้เทคนิควิธียกกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิ ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 24,747 ครัวเรือน และปี พ.ศ. 2547 จำนวน 34,843 ครัวเรือน ซึ่งเป็นข้อมูลดิบจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในประเทศไทย โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลจากการศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ. 2543 ครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีอยู่ในช่วงต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นสัดส่วนมากที่สุด แต่ในปี พ.ศ. 2547 ครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีอยู่ในช่วง 5,001 – 10,000 บาท กลับมีสัดส่วนมากที่สุด ส่วนค่าใช้จ่ายต่อปีของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 จะอยู่ในช่วงค่าใช้จ่าย 5,001 – 10,000 บาท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุดหรือคิดเป็นร้อยละ 37.7 และ 36.3 ของครัวเรือนทั้งหมด ตามลำดับ รายได้ส่วนใหญ่มงครัวเรือนคือประมาณร้อยละ 85 – 87.9 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด จะถูกนำไปใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน

การวิเคราะห์ระบบสมการค่าใช้จ่ายเชิงเส้นตรง พบว่า ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพเท่ากับ 2,832.90 บาท และ 2,684.56 บาทในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 ตามลำดับ ค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ในทุกหมวดสินค้า มีค่ามากกว่า 0 แต่น้อยกว่า 1 ซึ่งแสดงว่าสินค้าที่ใช้บริโภคและอุปโภคของครัวเรือนเป็นสินค้าประเภทปกติ และเป็นสินค้าจำเป็น

Thesis Title	An Analysis of Household's Expenditure Structure in Thailand
Author	Yaowaluck Somkum
Thesis Advisor	Chaiwat Konjing, Ph.D
Department	Economics
Academic Year	2008

Abstract

The main objective of this study is to analyze and compare household's expenditure structure in Thailand, and to study the response to change in income and population of household's expenditure. The technique of Extended Linear Expenditure System (ELES) model using Ordinary Least Squares is employed. The data used are primary data of the socio – economic survey of households in Thailand in the year 2000 and 2003 came out by the National Statistics Office .

The study found that households with yearly income less than 5,000 baht formed the highest percentage in the year 2000, while in the year 2003, households with income range 5,000 – 10,000 baht per annum formed the highest percentage. On average, a household spent 9,327 baht per year in the year 2000, and 12,648 baht per year in the year 2003. About 85 – 87.9 percent of household's income were spent on food and consumer goods.

The result of the Extended Linear Expenditure System analysis showed that the level of subsistence expenditure of a household was 2,832.90 baht in the year 2000, decreased to 2,684.56 baht in the year 2003. The calculated income elasticities of a household's expenditure for most of expenditure items ranged from 0 to 1 indicating that most goods consumed were normal and necessary goods.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ผลของการพัฒนาประเทศตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี ที่ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – ปัจจุบัน (2550-2554) จะเห็นได้ว่าเป้าหมายที่สำคัญของแผนฯ ทุกฉบับ เน้นถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ ตามอัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นของประชากร ซึ่งมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและจำนวนประชากรในปี พ.ศ.2537-2550 พบว่า ในปี พ.ศ.2537 ประเทศไทยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเท่ากับ 3,629,341 ล้านบาท มีประชากรทั้งสิ้น 59 ล้านคน มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือน 3.8 คน มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 259,286 บาทต่อปี และในปี พ.ศ. 2550 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 8,469,060 ล้านบาท ประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 63 ล้านคน มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือน 3.5 คน มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 421,572 บาทต่อปี และจากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าว มีส่วนทำให้รายได้เฉลี่ยและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 1.1)

จากการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการใช้นโยบายหรือมาตรการต่างๆของรัฐบาล เพื่อแก้ไขปัญหา ฟื้นฟู และกระตุ้นเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจเพื่อบรรเทาปัญหาในระดับรากหญ้า ด้วยโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าผ่านการลงทุนและการบริโภค รวมถึงการประกันสุขภาพ ด้วยโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค เป็นต้น ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชากรต่างจากในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแบบแผนของการอุปโภคบริโภค การที่ครัวเรือนมีแบบแผนการบริโภคที่แตกต่างกันออกไปนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น การศึกษา วัฒนธรรม และรสนิยม เป็นต้น แต่ปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดซึ่งมีผลโดยตรงต่อการอุปโภคบริโภคมากที่สุดคือ รายได้ และประมาณร้อยละ 70 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนจะถูกนำไปใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค (ตารางที่ 1.2)

ดังนั้นจากการที่รายได้ของประเทศเพิ่มสูงขึ้นเช่นนี้ จึงมีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพของประชากร เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการบริโภคของผู้บริโภค ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 1.2 จะพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายในหมวดของอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุดโดยมีอัตราการร้อยละของค่าใช้จ่ายในหมวดนี้ต่อรายได้ในปี 2537 ถึง 30.87 แต่สัดส่วนของรายได้เพื่อการบริโภคส่วนนี้มีแนวโน้มลดลง จนกระทั่งในปี 2549 เหลือเพียงร้อยละ 23.73 ของรายได้ทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในหมวดนี้ยังคงเป็นอันดับสูงสุด

การเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือรูปแบบการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจ สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการผลิต กำหนดนโยบายที่เหมาะสม สอดคล้องกับรูปแบบความเป็นอยู่หรือความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดอาหารและเครื่องดื่มที่เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต รวมทั้งหมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา และด้านการศึกษา ที่เริ่มเข้ามามีผลต่อการตัดสินใจในการใช้จ่ายของครัวเรือน เพราะค่าใช้จ่ายดังกล่าวมีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการให้ประชาชน มีความอยู่ดีมีสุข

ดังนั้นการศึกษาถึงค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และการใช้จ่ายของครัวเรือน น่าจะส่งผลให้เข้าใจถึงโครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและความต้องการที่เหมาะสมในการควบคุมด้านการใช้จ่ายของภาคครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1.1 จำนวนประชากร จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำนวนครัวเรือน มูลค่าผลิตภัณฑ์
มวลรวมในประเทศ (GDP) และ GDP เฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี พ.ศ. 2537-2550

ปี	จำนวน ประชากร (คน) ^{1/}	จำนวนสมาชิก เฉลี่ยต่อครัวเรือน (คน) ^{2/}	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน) ^{3/}	ผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศ (GDP) (at market current price) (ล้านบาท) ^{3/}	GDP เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท) ^{4/}
2537	59,095,419	3.8	13,997,449	3,629,341	259,286
2539	60,116,182	3.7	15,341,204	4,611,041	300,566
2541	60,466,178	3.7	15,888,639	4,626,447	291,180
2542	61,661,701	3.7	16,248,890	4,637,079	285,378
2543	61,878,746	3.6	16,516,322	4,922,731	298,052
2544	52,308,887	3.6	16,910,473	5,133,502	303,569
2545	62,799,872	3.5	17,309,344	5,450,643	314,896
2546	63,079,765	3.4	17,853,423	5,917,369	331,442
2547	61,673,621	3.4	18,432,937	6,489,476	352,059
2548	62,418,054	3.6	19,016,784	7,095,619	373,124
2549	62,828,706	3.5	19,582,845	7,830,329	399,857
2550	63,038,247	3.5	20,089,221	8,469,060	421,572

ที่มา : ^{1/}กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย,2551

^{2/}รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ,2550

^{3/}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

^{4/}จากการคำนวณ

ตารางที่ 1.2 โครงสร้างรายได้ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2537-2549

ปี	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549
รายได้ทั้งหมด(บาท)	8,262	10,779	12,492	12,150	13,736	14,963	17,787
ค่าใช้จ่ายทั้งหมด(บาท)	7,567	9,190	10,389	9,848	10,889	12,297	14,311
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ¹ (ร้อยละต่อรายได้)	82.16	74.86	71.77	70.44	69.90	72.75	71.41
1. อาหารและเครื่องดื่ม	30.87	27.45	29.20	26.12	26.60	25.19	23.73
2. เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	1.47	2.13	1.22	1.62	1.04	1.38	1.41
3. ยาสูบ	1.10	1.28	0.97	0.98	0.76	0.72	0.73
4. เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	4.95	4.09	2.89	3.10	2.58	2.57	2.29
5. ที่อยู่อาศัย	20.06	17.31	17.79	17.97	16.71	16.78	17.46
6. ค่ารักษาพยาบาล	3.21	3.15	2.30	2.16	1.83	1.75	1.71
7. ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	2.29	2.05	1.95	2.19	2.14	2.14	2.28
8. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ และค่าบริการสื่อสาร	13.56	13.13	11.09	12.08	14.04	17.85	17.34
9. การบันเทิงและการอ่าน	2.01	1.88	1.44	1.47	1.58	1.58	1.81
10. การศึกษา	1.65	1.53	1.95	2.04	1.87	1.78	1.59
11. เบ็ดเตล็ด	1.65	1.53	0.98	0.69	0.75	1.01	1.06
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค	9.43	10.40	11.39	10.62	9.38	9.43	9.05
รวมร้อยละค่าใช้จ่ายทั้งหมด	91.59	85.26	83.16	81.06	79.28	82.18	80.46

หมายเหตุ : ¹ จากการคำนวณ

ที่มา: รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ(2537-2549)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2543 กับ ปี พ.ศ. 2547
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคต่อรายได้ของครัวเรือนในภาพรวมทั้งประเทศ ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547
- 1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางประกอบการพิจารณาในการพัฒนาโครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษานี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจโดยเฉพาะรายได้ที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคครัวเรือนประเทศไทย รวมทั้งปัจจัยด้านประชากรที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในประเทศไทย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ครอบคลุมเฉพาะการวิเคราะห์โครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในประเทศไทย รวมทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสินค้าหมวดต่างๆกับรายได้ของครัวเรือนไทยในประเทศ โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ที่ดำเนินการทุกๆ 3 ปีในช่วงปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 การวิเคราะห์ครอบคลุมค่าใช้จ่ายใน 11 หมวด ได้แก่ หมวดอาหารและเครื่องดื่ม หมวดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน(รวมค่าประเมิน ค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ) หมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร หมวดการบันเทิงและการอ่าน หมวดการศึกษา และหมวดเบ็ดเตล็ด

1.5 วิธีการศึกษา

1.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ข้อมูลรายปี พ.ศ.2543 และ ปี พ.ศ. 2547 จากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนทุกๆ 3 ปี ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งจากการศึกษาวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

1.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) กล่าวถึง สภาพการเปลี่ยนแปลงโดยทั่วไปของครัวเรือนในประเทศไทย ซึ่งเครื่องมือทางสถิติ ที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ เป็นต้น

1.5.2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในประเทศไทย เพื่อประมาณการตอบสนองของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ของภาคครัวเรือนในประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองระบบค่าใช้จ่ายแบบเส้นตรงที่มีการปรับปรุงใหม่ (Extended Linear Expenditure System : ELES) ซึ่งใช้เทคนิควิธียกกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) รวมทั้งการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในการบริโภคต่อรายได้ของภาคครัวเรือน

1.6 คำนิยามศัพท์

1.6.1 ครัวเรือน หมายถึง

- บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป อยู่กินและใช้สิ่งอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตร่วมกัน บุคคลเหล่านั้นอาจเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิต หรือโดยการแต่งงานหรือรับมาเป็นบุตรบุญธรรม หรือมีความเกี่ยวพันฉันญาติหรือไม่ก็ได้ ผู้อาศัยซึ่งไม่มีความสัมพันธ์ฉันญาติและไม่ได้จ่ายค่าที่พักและอาหาร และคนใช้ที่ไม่มีครอบครัวยู่ด้วย กินอยู่กับครัวเรือนได้รับอาหาร เสื้อผ้าและที่อยู่อาศัยเป็นส่วนหนึ่งของค่าแรงหรือได้รับฟรีก็ตาม ให้นับเป็นสมาชิกของครัวเรือน

- บุตรที่แต่งงานแล้วและมีรายได้จากการทำงานของตนเองหรือคู่สมรสกินร่วมกับครัวเรือนหรือไม่ก็ตาม ให้นับเป็นอีกครัวเรือนหนึ่งอีกต่างหาก

- ผู้อยู่อาศัยไม่ว่าจะมีครอบครัวยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม หากจ่ายค่าที่พักและอาหารให้ครัวเรือน ให้นับเป็นครัวเรือนหนึ่ง

- บุคคลไม่เกิน 5 คน ที่ไม่มีความสัมพันธ์ฉันญาติอยู่ด้วยกัน ร่วมกันจ่ายค่าที่พักและอาหาร ให้นับแต่ละคนเป็น 1 ครัวเรือน

- บุคคลเดียวอาศัยอยู่ตามลำพัง กินอยู่และใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การดำรงชีพสำหรับตนเอง โดยไม่มีบุคคลอื่นร่วมด้วย

1.6.2 รายได้ของครัวเรือน หมายถึง รายได้ต่างๆดังต่อไปนี้

1. ค่าจ้างและเงินเดือน เงินรางวัล เงินโบนัส เป็นต้น
2. กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจการเกษตร และธุรกิจอื่นๆ
3. รายได้จากทรัพย์สินเช่า ค่าเช่าที่ดิน ค่าลิขสิทธิ์ ดอกเบี้ย และเงินปันผล
4. เงินที่ได้รับจากการช่วยเหลือ บำเหน็จ บำนาญ
5. รายได้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน ได้แก่ มูลค่าของสินค้าและบริการที่ได้รับเป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้าง เงินเดือน มูลค่าของสินค้าหรืออาหารที่ครัวเรือนผลิต และบริโภคเอง(รวมค่าประเมิน ค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ) หรือได้มาโดยไม่ต้องซื้อ

6. รายรับที่เป็นตัวเงินอื่นๆ เช่น เงินที่ได้รับจากการประกันภัย หรือประกันชีวิต เงินรางวัล สลากกินแบ่ง และรายรับอื่นๆในประเภทเดียวกัน

1.6.3 ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมายถึง จำนวนเงินที่ครัวเรือนได้ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการต่างๆเพื่อใช้ในการดำรงชีพ และมูลค่าของสินค้าและบริการที่ได้รับเป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้าง เงินเดือน สินค้าและอาหารที่ครัวเรือนผลิตและบริโภคเอง(รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ) หรือได้มาโดยไม่ต้องซื้อ เป็นต้น

1.6.4 ขนาดของครัวเรือน หมายถึง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ในช่วงเวลาสำรวจ

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 การตรวจสอบเอกสาร

ชูติระ ระบอบ (2537) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและแบบแผนการบริโภคของครอบครัวจำแนกตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อรูปแบบการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและแบบแผนการบริโภคของครอบครัวเพื่อศึกษาทัศนคติของครอบครัวที่มีต่อการดำรงชีวิตและแบบแผนการบริโภคของครอบครัว ตลอดจนเพื่อศึกษาพฤติกรรมในการดำรงชีวิตและแบบแผนการบริโภคของครอบครัว จำแนกตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร จากการใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบวิธีการดำเนินชีวิตและแบบแผนการบริโภคของครอบครัว ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างในลักษณะครัวเรือนโดยจำแนกตามระดับการศึกษาและสถานภาพการประกอบอาชีพของหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนออกเป็น 4 กลุ่มอาชีพหลัก ได้แก่ กลุ่มอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพรับจ้าง กลุ่มอาชีพแม่บ้าน และกลุ่มประกอบอาชีพอิสระ รวมจำนวน 251 คน สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจัดเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับการสรุปลักษณะทั่วไปของข้อมูล การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และแรงจูงใจ ตลอดจนการหาค่าไค-สแควร์ สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย มีดังนี้

(1.) ผู้ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้าง แม่บ้าน และอาชีพอิสระที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อวิถีการดำเนินชีวิตและแบบแผนการบริโภค เกี่ยวกับรูปแบบการจัดสรรค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว การใช้เวลาอยู่ร่วมกันของครอบครัว การปลูกฝังสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาการบริโภคอาหารร่วมกันของสมาชิก และความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าที่ผลิตจากต่างประเทศที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีผู้ที่มีการศึกษาปริญญาตรีและอนุปริญญาจะมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดสรรค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครอบครัวในลักษณะร่วมกันรับฝิดชอบมากที่สุดแตกต่างจากผู้มีระดับการศึกษาอื่น

(2.) ผู้ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้าง แม่บ้าน และอาชีพอิสระ ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อวิถีการดำเนินชีวิตและแบบแผนการบริโภค เกี่ยวกับรูปแบบการจัดสรรค่าใช้จ่ายของครอบครัวในลักษณะแยกกันรับผิดชอบมากที่สุด ลักษณะการใช้เวลาในวันหยุดสุดสัปดาห์ของครอบครัวเป็นการพักผ่อนอยู่กับบ้าน ความถี่การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาของครอบครัวในลักษณะนาน ๆ ครั้ง และความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและเพื่อนบ้านใกล้เคียงแตกต่างจากผู้ที่มีอาชีพอื่น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

(3.) ผู้ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้าง แม่บ้าน และอาชีพอิสระ ที่มีรายได้ต่างกันเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและแบบแผนการบริโภคที่ต่างกัน จากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างผู้ที่มีระดับรายได้ต่าง ๆ กัน แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีระดับรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท จะมีรูปแบบการจัดสรรค่าใช้จ่ายของครอบครัวในลักษณะร่วมกันรับผิดชอบ การใช้เวลาในวันหยุดส่วนใหญ่ของครอบครัวเป็นการพักผ่อนอยู่กับบ้าน ทิศนคติเกี่ยวกับปัญหาหลักของครอบครัวในสังคมไทยคือปัญหาด้านเศรษฐกิจ ศาสนามีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของครอบครัวไทยในลักษณะเป็นที่พึงพอใจ และช่วงระยะเวลาในการบริโภคอาหารร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว คือ มื้อเช้า ซึ่งแตกต่างจากระดับรายได้อื่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จารูวรรณ จันใส (2539) ทำการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทย และคาดคะเนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการบริโภคอาหารของครัวเรือนไทยโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยในปี 2533 ทำการสำรวจวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง Extended Linear Expenditure System (ELES)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ครัวเรือนในชนบทซึ่งเป็นกลุ่มครัวเรือนใหญ่ที่มีรายได้น้อยที่สุด มีสัดส่วนการใช้จ่ายส่วนใหญ่ในการบริโภคข้าว และข้าวพืซและอาหารสูงที่สุด โดยมีครัวเรือนในเขตสุขภาพีบาลและเทศบาลมีสัดส่วนการใช้จ่ายน้อยกว่าตามลำดับ ส่วนในการคำนวณหาการตอบสนองของอุปสงค์ในการบริโภคอาหารต่อรายได้ในครัวเรือนพบว่า ในหมวดสินค้าเนื้อสัตว์ ปลา และอาหารทะเล ผลไม้ และผักนั้น เขตเทศบาลมีความต้องการในการบริโภคต่อรายได้สูงที่สุด ส่วนในหมวดนม และผลิตภัณฑ์นม และหมวดอื่นๆนอกจากอาหารนั้น เขตชนบทกลับมีความต้องการในการบริโภคต่อรายได้สูงที่สุด และเมื่อนำผลที่ได้ไปคาดคะเนแนวโน้มการตอบสนองของอุปสงค์การบริโภคในอนาคตไปจนถึงปี 2543 พบว่าเขตเทศบาลในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งเป็นภาคที่มีอัตราการเพิ่มของรายได้เป็นอันดับหนึ่งนั้น มีแนวโน้มการบริโภคอาหารรวมทั้งหมดสูงที่สุดในทุกหมวดสินค้า ในทางกลับกันเขตชนบทในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จะมีแนวโน้มความต้องการบริโภคนม และผลิตภัณฑ์นมสูงสุด

สุนนา ตังจิตวิสุทธิ (2541) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเนื้อสัตว์ของครัวเรือน โดยเน้นศึกษาเฉพาะกรณี เนื้อหมู เนื้อวัว และเนื้อไก่ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในปี พ.ศ.2533 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ การวิเคราะห์พิจารณาเฉพาะปัจจัยด้านสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคเนื้อสัตว์ของครัวเรือน ได้แก่ ลักษณะชุมชน ภูมิภาค จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน และพิจารณาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ระดับรายได้ และค่าใช้จ่าย การประมาณสมการสัดส่วนค่าใช้จ่ายเนื้อสัตว์จะใช้แบบจำลองตามรูปสมการของ Engel Curve โดยแยกวิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่างออกเป็นภาพรวมทั้งประเทศ เขตเมือง และเขตชนบท ซึ่งจะโดยใช้เทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ แล้วนำผลที่ได้ไปคำนวณค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้และคาดคะเนการใช้จ่ายเพื่อบริโภคเนื้อสัตว์ในอนาคต

ผลการวิเคราะห์เชิงสถิติแสดงให้เห็นว่า ค่าความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน ตัวอย่างทั่วประเทศสำหรับการบริโภคเนื้อหมู เนื้อไก่ และเนื้อวัว เท่ากับ 0.908 1.256 และ 1.175 ตามลำดับ แสดงว่าโดยภาพรวมแล้วเนื้อหมูเป็นสินค้าจำเป็น ส่วนเนื้อไก่และเนื้อวัวจัดว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย และถ้าทำการเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นระหว่างเขตเมือง และชนบท พบว่าครัวเรือนในชนบทมีการตอบสนองของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเนื้อสัตว์มากกว่าครัวเรือนในเขตเมือง ครัวเรือนในเขตเมืองมีค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ในการใช้จ่ายเนื้อไก่สูงกว่าเนื้อหมูและเนื้อวัว ตามลำดับ (0.865 0.729 และ 0.646) ส่วนครัวเรือนในเขตชนบทมีค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ในการใช้จ่ายเพื่อบริโภคเนื้อไก่สูงกว่าเนื้อวัว และเนื้อหมู ตามลำดับ (2.012 1.941 และ 1.197) และเนื้อสัตว์ถือได้ว่าเป็นสินค้าจำเป็นสำหรับครัวเรือนในเขตเมือง แต่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือยสำหรับครัวเรือนในเขตชนบท

พินพร ยุธยาตร์ (2543) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงลักษณะการบริโภคอาหารในประเทศไทย ระหว่างปี 2529-2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงลักษณะการบริโภคอาหารของประเทศ 10 หมวด และเปรียบเทียบการบริโภคอาหารระหว่างภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ตลอดจนศึกษาการตอบสนองของค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารต่อรายได้ของครัวเรือน โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนทั่วราชอาณาจักร ปี 2529 2531 2533 2535 2537 และ 2539 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสมการการบริโภคในลักษณะเป็นระบบสมการ โดยใช้แบบจำลองระบบค่าใช้จ่ายแบบเส้นตรง (Extended Linear Expenditure System : ELES) จากผลการศึกษาลักษณะการบริโภคโดยทั่วไปของครัวเรือน พบว่าขนาดของครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงโดยตลอด ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ในส่วนของการวิเคราะห์โครงสร้างสมการใน 6 ช่วงเวลา เป็นระยะเวลา 10 ปี พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อเดือนเพื่อการบริโภคอาหารแต่ละหมวดจะมีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ และจำนวนสมาชิกของครัวเรือน ในแต่ละปี ยกเว้น หมวดข้าวและแป้ง และเมื่อพิจารณาแนวโน้มค่าความยืดหยุ่นของรายได้ พบว่าช่วง 10 ปีที่ทำการศึกษานี้ ผู้บริโภคจะลดการบริโภคสินค้าหมวดข้าวและอาหารที่ทำจากแป้ง หมวดเนื้อสัตว์และสัตว์ปีก หมวดนม เนยแข็งและไข่ หมวดน้ำมันและไขมัน หมวดเครื่องปรุงรส และเครื่องเทศ และหมวดเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ แต่เพิ่มการบริโภคอาหารหมวดอื่นๆ ได้แก่ หมวดผลไม้ และถั่วเปลือกแข็ง หมวดผักและหมวดน้ำตาล และขนมหวาน สำหรับการวิเคราะห์สมการการบริโภคระหว่างภาคเกษตร และนอกภาคเกษตร พบว่าลักษณะการบริโภคอาหารทุกหมวดของครัวเรือนในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในปี 2531 และปี 2533 โดยในปี 2531 จะมีความแตกต่างในทุกหมวดสินค้า ยกเว้น หมวดผลไม้และถั่วเปลือกแข็ง หมวดเครื่องเทศ กาแฟ ชา และหมวดเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ส่วนในปี 2533 ซึ่งเป็นปีที่มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดที่สุด เพราะลักษณะการบริโภคอาหารทุกหมวดของครัวเรือนในภาคเกษตร และนอกภาคเกษตรมีความแตกต่างอย่างชัดเจน ส่วนในปี 2535 2537 และ 2539 เป็นปีที่เศรษฐกิจได้ผ่านการปรับตัวมาระยะหนึ่งแล้ว ดังนั้นลักษณะการบริโภคสินค้าของครัวเรือนในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

วาทิตร์ รัชชธรรม (2548) การวิเคราะห์ภาคตัดขวางของพฤติกรรมและฟังก์ชันการบริโภคของครัวเรือนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของครัวเรือนไทย และเพื่อทดสอบทฤษฎีการบริโภคที่สำคัญทั้ง 4 ทฤษฎี โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-section data) ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2547 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนนั้น พบว่า ค่าใช้จ่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีสัดส่วนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 30.5 ของค่าใช้จ่ายรวม แต่มีทิศทางลดลงเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลในอดีต ค่าใช้จ่ายรองลงมา คือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 21.1 ซึ่งมีสัดส่วนที่เพิ่มสูงกว่าค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ที่มีสัดส่วนร้อยละ 20.7 ส่วนเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ก่อนข้างใกล้เคียงกับข้อมูลในอดีต นอกจากนี้ยังพบว่าค่าใช้จ่ายในส่วนประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายที่สูง คิดเป็นร้อยละ 1.8 ส่วนค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา และการศึกษา มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายที่ลดลง มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 2.2

จากผลการวิเคราะห์ฟังก์ชันการบริโภค โดยใช้แบบจำลองตามทฤษฎีการบริโภค 4 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีบริโภคแบบรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis) ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร

(Permanent Income Hypothesis) และทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิต (Life-Cycle Theory of Consumption) พบว่า สำหรับครัวเรือนไทยทั่วราชอาณาจักร ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้เปรียบเทียบกับสามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคได้ดีที่สุด โดยสมการประมาณการ ได้ค่า R-squared เท่ากับ 0.670 มีค่าความยืดหยุ่นของการอุปโภคและบริโภคต่อรายได้ เท่ากับ 0.811 ค่าพารามิเตอร์ MPC ได้เท่ากับ 0.580 และค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรตามมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และถูกต้องตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ นั่นหมายความว่า คนไทยหรือครัวเรือนของประเทศไทย มีพฤติกรรมเลียนแบบการบริโภคซึ่งกันและกัน ถึงแม้จะมีรายได้ไม่เท่ากัน แต่มักจะพยายามบริโภคให้ใกล้เคียงกันอื่นๆ ในสังคมเดียวกัน นอกจากนี้ถึงแม้รายได้ในปัจจุบันจะลดลงก็ตาม คนไทยก็ยังคงใช้จ่ายบริโภคใกล้เคียงระดับเดิม เนื่องจากเคยชินกับระดับการบริโภคในอดีตเสียแล้ว ถึงแม้รายได้ลดลงจนต้องนำเงินออมมาใช้จ่ายก็ตาม ซึ่งก็เป็นไปตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้เปรียบเทียบกับของ Duesenberry นั่นเอง

อุมาวดี เพชรหาวล (2548) ศึกษารูปแบบและพฤติกรรมกรอุปโภคบริโภค วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการอุปโภคบริโภคที่เกิดขึ้นของครัวเรือนเกษตรในแต่ละภาคและภาพรวมทั้งประเทศ ในปี 2541 2543 และ 2545 โดยใช้วิธีการยกกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ซึ่งอาศัยแบบจำลองระบบค่าใช้จ่ายแบบเส้นตรงที่ได้มีการปรับปรุงใหม่ (Extended Linear Expenditure System : ELES) โดยมีการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสินค้าหมวดต่างๆต่อรายได้ของครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาคกลางและกรุงเทพมหานครมีค่าใช้จ่ายมากที่สุดในหมวดเครื่องดื่มน้ำดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน หมวดค่ารักษาพยาบาลและค่ายา หมวดการบันเทิงและการอ่าน และหมวดการศึกษา ภาคใต้มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมากที่สุด ในหมวดยาสูบ หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า และหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมากที่สุดในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม และหมวดเบ็ดเตล็ด ส่วนภาคเหนือมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมากที่สุดในหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล และเมื่อพิจารณาสัดส่วนร้อยละ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนเกษตรในหมวดต่างๆ จะพบว่า หมวดอาหารและเครื่องดื่ม หมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร และหมวดเบ็ดเตล็ด มีสัดส่วนร้อยละของค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นในแต่ละหมวด ในขณะที่หมวดอื่นๆที่เหลือมีแนวโน้มลดลง และจากการศึกษายังพบว่า ครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้ในระดับต่ำ มีร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในหมวดอาหารและเครื่องดื่มสูงกว่าครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้ในระดับที่สูงกว่าอย่างชัดเจน ขณะเดียวกันครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้ในระดับสูงมีร้อยละค่าใช้จ่ายในหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสารสูงกว่าครัวเรือนเกษตร ที่มีรายได้ในระดับที่ต่ำ

กว่า ส่วนค่าใช้จ่ายในหมวดอื่น ๆ นั้น ร้อยละของค่าใช้จ่าย เมื่อพิจารณาตามระดับรายได้ของครัวเรือน มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย

ปีฉันทนา มูลชนะ (2549) วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแบบแผนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย ช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 โดยกำหนดให้ปี พ.ศ. 2541 เป็นตัวแทนของปีที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทำการศึกษา 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ซึ่งในแต่ละภาคการพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยและอาชีพ โดยใช้แบบจำลอง Extended Linear Expenditure System : ELES และอาศัยข้อมูลภาคตัดขวาง ที่ได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของตัวอย่างครัวเรือน พ.ศ. 2539 2541 และ 2545 ซึ่งรวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผลการศึกษา พบว่า ในปี 2539 2541 และ 2545 ภาคเหนือมีค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) เท่ากับ 0.152, 0.245 และ 0.313 ตามลำดับ ภาคกลางมีค่า MPC เท่ากับ 0.353, 0.293 และ 0.332 ตามลำดับซึ่งต่ำสุดในปี 2541 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่า MPC เท่ากับ 0.119, 0.123 และ 0.121 ตามลำดับ และภาคใต้ มีค่า MPC เท่ากับ 0.283, 0.183 และ 0.317 ตามลำดับ ซึ่งต่ำสุดในปี 2541 และพบว่าในทุกภาคค่า MPC ของครัวเรือนในเขตเมืองมีค่าต่ำกว่าของครัวเรือนในเขตชนบท สินค้าที่มีแนวโน้มในการใช้จ่ายสูงที่สุดสำหรับทุกภาค คือ สินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและการสื่อสาร เมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน พบว่ากลุ่มอาชีพผู้ทำเกษตร ในแต่ละภาคมีแนวโน้มจ่ายลดลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ยกเว้นภาคเหนือที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี

ส่วนกลุ่มอาชีพผู้ที่ประกอบธุรกิจด้านการค้า พบว่า ทุกภาคมีแนวโน้มลดลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ยกเว้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ไม่แตกต่างกันทั้ง 3 ปี สำหรับกลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติในสายวิชาชีพ พบว่า แต่ละภาคมีแนวโน้มของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพื่อการบริโภคที่แตกต่างกัน ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทั้ง 3 ปี ส่วนในภาคกลางและภาคใต้มีแนวโน้มการใช้จ่ายลดลงในปีวิกฤตเศรษฐกิจ (ปี 2541) และปรับตัวเพิ่มขึ้นในปีหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนกลุ่มอาชีพปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและการก่อสร้าง พบว่าในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มการใช้จ่ายลดลงในปีวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนในภาคกลางและภาคใต้มีแนวโน้มการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในปีวิกฤตเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยยังพบว่า สินค้าที่มีแนวโน้มการใช้จ่ายลดลงตามภาวะเศรษฐกิจ คือ สินค้าเกี่ยวกับยานพาหนะและการสื่อสาร การบันเทิง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ส่วนสินค้าจำเป็นอันได้แก่ สินค้าประเภทอาหาร และเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์และที่อยู่อาศัย มีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่สูงขึ้นในปีวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาที่มีการใช้จ่าย

ในสัดส่วนที่สูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะครัวเรือนภาคกลาง การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การกระตุ้นเศรษฐกิจควรคำนึงถึงลักษณะการบริโภคในแต่ละภาค ในแต่ละเขตเมืองและชนบท และในแต่ละอาชีพ เพราะมีข้อเท็จจริงของ MPC ที่แตกต่างกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทุกเรื่อง เป็นการศึกษาในเรื่องการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ในการวิเคราะห์นั้นจะมีรูปแบบ แนวคิด และแบบจำลอง ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจะสามารณนำมาปรับใช้ในการศึกษาครั้งต่อไป

2.2 แนวคิดทฤษฎีการบริโภค

ในการศึกษาทฤษฎีการบริโภค จะเกี่ยวข้องกับการพิจารณาตัดสินใจอย่างมีเหตุผลของผู้บริโภคว่าจะทำการจัดสรรงบประมาณ หรือ รายได้ที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างไรในการเลือกซื้อสินค้าและบริการจำนวนหนึ่ง ภายใต้ปัจจัยต่างๆ เช่น ราคาสินค้า รายได้ และรสนิยม เพื่อให้ได้รับอรรถประโยชน์สูงสุด หรือความพอใจสูงสุด (maximizing total utility) ซึ่งในที่สุดจะก่อให้เกิดอุปสงค์ในสินค้าของผู้บริโภค

2.2.1 ฟังก์ชันอุปสงค์

ในการพิจารณาพฤติกรรมของผู้บริโภคจะสามารถวิเคราะห์หาฟังก์ชันอุปสงค์ของผู้บริโภคได้จาก 2 วิธี ด้วยกันคือ (อภิสิทธิ์ , 2537:157)

1. พิจารณาว่าผู้บริโภคจะตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าเพื่อให้ได้รับอรรถประโยชน์สูงสุด (u) ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณที่มีอยู่ (x) ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยแบบจำลองทั่วไป ดังนี้

$$\text{Maximize } u = v(q_i) \quad \dots\dots\dots(1)$$

$$\text{Subject to } x = \sum_{i=1}^n p_i q_i \quad \dots\dots\dots(2)$$

กำหนดให้

$v(q_i)$ = ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ทางตรง (direct utility function)
ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าที่บริโภค q_i

p_i = ราคาสินค้าประเภทที่ i

q_i = ปริมาณสินค้าประเภทที่ i

โดยที่ $i = 1, 2, \dots, n$

เมื่อใช้ lagrangian approach ในการแก้ปัญหาจะได้

$$L = v(q_i) + \lambda(x - \sum_{i=0}^n p_i q_i) \quad \dots\dots\dots(3)$$

โดยที่ λ คือ lagrange multiplier

จากสมการที่ (3) หาอนุพันธ์อันดับที่ 1 สำหรับ $i = 1, 2, \dots, n$ จะได้ดังนี้

$$\frac{\partial v(q_i)}{\partial q_i} = \lambda p_i \quad \dots\dots\dots(4)$$

$$x = \sum_{i=0}^n p_i q_i \quad \dots\dots\dots(5)$$

เมื่อแก้สมการที่ (4) และ (5) จะได้ฟังก์ชันอุปสงค์ธรรมดา (ordinary demand function) ของการบริโภคสินค้า q_i หรือ ฟังก์ชันอุปสงค์สินค้าตามหลักการของ Marshallian ดังนี้

$$q_i = g_i(p_i, x) \quad \dots\dots\dots(6)$$

2. พิจารณาว่าผู้บริโภคจะตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าโดยมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อซื้อสินค้าให้อยู่ในระดับต่ำสุด (x) ที่สามารถคงระดับอรรถประโยชน์เท่าเดิม (\bar{u}) ซึ่งแสดงได้ดังนี้

$$\text{Minimize} \quad x = \sum_{i=0}^n p_i q_i \quad \dots\dots\dots(7)$$

$$\text{Subject to } v(q_i) = \bar{u} \quad \dots\dots\dots(8)$$

โดยที่ x คือ ฟังก์ชันค่าใช้จ่ายทางตรง (direct expenditure function)

เมื่อใช้ lagrangian approach ในการแก้ปัญหาจะได้ค่าดังนี้

$$Z = \sum_{i=0}^n p_i q_i + \mu(\bar{u} - v(q_i)) \quad \dots\dots\dots(9)$$

โดยที่ μ คือ lagrange multiplier

จากสมการที่(9) หาอนุพันธ์อันดับที่ 1 สำหรับ $i = 1, 2, \dots, n$ จะได้ดังนี้

$$P_i = \mu \frac{\partial v(q_i)}{\partial q_i} \quad \dots\dots\dots (10)$$

$$\bar{u} = v(q_i) \quad \dots\dots\dots (11)$$

เมื่อแก้สมการที่ (10) และ (11) จะได้ฟังก์ชันอุปสงค์ชดเชย (compensated demand function) ของการบริโภคสินค้า q_i หรือฟังก์ชันอุปสงค์ Hicksian ดังนี้

$$q_i = h_i(p_i, \bar{u}) \quad \dots\dots\dots (12)$$

ฟังก์ชันอุปสงค์ธรรมดาและฟังก์ชันชดเชยจะมีความเกี่ยวพันกันเนื่องจากกรณีการหาอรรถประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภคภายใต้งบประมาณที่จำกัด มีความหมายตรงกับกรณีการหาค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดโดยกำหนดระดับอรรถประโยชน์สูงสุดที่ต้องการ โดยทั้งสองกรณีต่างก็เป็นการเลือกบริโภคสินค้า q_i เช่นเดียวกัน ซึ่งความสัมพันธ์ของ 2 กรณีนี้เรียกว่า dual problem สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

เมื่อแทนค่าฟังก์ชันอุปสงค์ธรรมดา สมการที่ (6) ลงในฟังก์ชันอรรถประโยชน์ทางตรง จะได้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ทางอ้อม (indirect utility function ; ψ) คือ

$$v[g_i(p_i, x)] = \psi(p_i, x) \quad \dots\dots\dots (13)$$

และเมื่อแทนค่าฟังก์ชันอุปสงค์ชดเชย สมการที่ (12) ในฟังก์ชันค่าใช้จ่ายทางตรง จะได้ฟังก์ชันค่าใช้จ่ายทางอ้อม(indirect expenditure function : e) คือ

$$x[h_i(p_i, \bar{u})] = e(p_i, \bar{u}) \quad \dots\dots\dots (14)$$

นำฟังก์ชันข้างต้นนี้มาแทนลงในฟังก์ชันอุปสงค์ทั้งสองจะแสดงความสัมพันธ์ดังกล่าวคือ

$$g_i(p_i, x) \equiv g_i[p_i, e(p_i, \bar{u})] \equiv h_i(p_i, \bar{u}) \equiv h_i[p_i, \psi(p_i, x)] \quad \dots\dots\dots (15)$$

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าจะมีผลต่ออุปสงค์ธรรมดาและอุปสงค์ชดเชยจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความแตกต่างของค่าพารามิเตอร์ที่กำหนดให้คงที่

2.3 แบบจำลองในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย

การวิเคราะห์สมการเชิงเส้นตรงนั้นได้มีมานานแล้ว โดยในปี พ.ศ. 1954 Stone ได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรมและการใช้จ่ายของผู้บริโภคในเรื่อง “The Measurement of Consumer’s Expenditure and Behavior” ซึ่งเป็นการศึกษาถึงแบบจำลองในการวิเคราะห์อุปสงค์ของสินค้าแต่ละชนิด โดยพิจารณาจากค่าความยืดหยุ่น แบบจำลองดังกล่าวสามารถปรับใช้ได้กับสินค้าชนิดต่างๆ

รูปแบบของฟังก์ชันเกี่ยวกับการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่มีการใช้จ่ายกันอย่างแพร่หลายได้แก่ แบบจำลองค่าใช้จ่ายที่เป็นเส้นตรง (Linear Expenditure System : LES) มีรากฐานมาจากการวิเคราะห์อุปสงค์แบบ Stone (1954) การวิเคราะห์โดยแบบจำลองค่าใช้จ่ายที่เป็นเส้นตรงนี้สมมติให้ผู้บริโภคได้รับอรรถประโยชน์สูงสุดและค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะถูกกำหนดจากปัจจัยภายนอก แบบจำลองค่าใช้จ่ายที่เป็นเส้นตรง (Linear Expenditure System : LES) สามารถแสดงได้ดังนี้

$$p_i q_i = p_i \gamma_i + \beta_i \left(V - \sum p_i \gamma_i \right) \quad \dots\dots\dots (16)$$

โดยกำหนดให้

p_i	=	ราคาสินค้าชนิดที่ i
q_i	=	ปริมาณสินค้าชนิดที่ i ทั้งหมด
γ_i	=	ปริมาณสินค้าชนิดที่ i ที่จำเป็นในการบริโภค
β_i	=	ค่าสัมประสิทธิ์ ซึ่งแสดงแนวโน้มการจัดสรรค่าใช้จ่าย (marginal budget share) สำหรับสินค้า i
V	=	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้า

เมื่อสมการ $0 < \beta_i < 1$; $\sum \beta_i = 1$ โดยที่ $i = 1, 2, \dots, n$

จากสมการที่ (16) เป็นฟังก์ชันที่เหมาะสมกับเทคนิคสมการถดถอยพหุ (multiple regression) มาก สามารถที่จะประมาณค่าโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดธรรมดา (OLS) ได้ง่ายซึ่งแสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายในสินค้าชนิดที่ i (expenditure on 1th commodity : $p_i q_i$) ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายแน่นอนเป็นค่าใช้จ่าย (สินค้า) ขั้นต่ำสุด ($p_i \gamma_i$) และส่วนที่สองคือส่วนแบ่งที่แน่นอน (β_i) ของรายได้ส่วนเกิน หมายถึงรายได้ที่อยู่นอกเหนือจากรายได้พอประทังชีพ ซึ่งหาได้จากค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าทั้งหมด (total expenditure : V) ลบด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อยังชีพของสินค้าทั้งหมด (total subsistence expenditure : $\sum p_i \gamma_i$) สามารถแปลความหมายได้ว่าก่อนอื่นผู้บริโภคจะนำเอารายได้ของเขาทั้งหมดส่วนหนึ่งไปบริโภคสินค้าที่จำเป็นต้องใช้ใน

ปริมาณ γ_i ณ ระดับราคานั้นๆ จากนั้นจะนำรายได้ที่เหลืออยู่นั้นไปบริโภคสินค้าต่างๆ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ค่าใช้จ่ายเท่ากับ β_i

แบบจำลอง ELES จะเป็นแบบจำลองที่พัฒนามาจาก แบบจำลอง LES ใน ปี ค.ศ. 1973 โดยเปลี่ยนข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ (budget constraint) มาเป็น ข้อจำกัดทางด้านทรัพย์สิน (wealth constraint) ซึ่งจะใช้จ่ายได้ตามปกติ (permanent income) แทนค่าใช้จ่ายทั้งหมดสำหรับรายได้ถาวรตามปกติจะใช้จ่ายได้ปัจจุบัน (current income) รวมกับค่าคิดลดของการเปลี่ยนแปลงรายได้จากแรงงานที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (discounted expected future change in labor income) ดังนั้นรูปแบบจำลองที่ปรับปรุงแล้วจึงเป็นดังนี้

$$p_i q_i = p_i \gamma_i + \beta_i^* (Y - \sum p_i \gamma_i) \quad \dots\dots\dots (17)$$

หรือ

$$V_i = p_i \gamma_i + \beta_i^* (Y - \sum p_i \gamma_i) \quad \dots\dots\dots (18)$$

กำหนดให้

V_i	=	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าชนิดที่ i
P_i	=	ราคาสินค้าชนิดที่ i
Y	=	รายได้ถาวร

โดยที่

$$\beta_i^* = \mu \beta_i; 0 < \beta_i < 1; \sum \beta_i = 1; V_i - \sum p_i \gamma_i > 0$$

จากสมการที่ (18) ทำให้อยู่ในรูป Aggregate จะได้

$$\sum V_i = \sum p_i \gamma_i + \mu \beta_i (Y - \sum p_i \gamma_i) \quad \dots\dots\dots (19)$$

$$\sum V_i = \sum p_i \gamma_i + \mu \sum \beta_i Y - \mu \sum \beta_i p_i \gamma_i \quad \dots\dots\dots (20)$$

หรือ

$$V = \sum p_i \gamma_i + \mu Y - \mu \sum p_i \gamma_i \quad \dots\dots\dots (21)$$

$$V = (1 - \mu) \sum p_i \gamma_i + \mu Y \quad \dots\dots\dots (22)$$

ดังนั้น μ คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (marginal propensity to consume : mpc) และสมการนี้ ก็คือ ฟังก์ชันการบริโภคของเคนส์ (Keynesian Consumption function) จากสมการ (22) หากแทนค่า Y ให้อยู่ในรูปค่าใช้จ่าย V จะได้

$$V_i = P_i \gamma_i + \beta_i (Y - \mu \sum P_i \gamma_i) \quad \dots\dots\dots (23)$$

สมการ (23) ก็คือฟังก์ชันอุปสงค์ของระบบค่าใช้จ่ายที่เป็นเส้นตรงนั่นเอง ดังนั้นฟังก์ชันค่าใช้จ่ายการอุปโภคบริโภคแบบเส้นตรงแบบปรับปรุงใหม่ จึงใช้ได้ดีกว่าฟังก์ชันการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคแบบเส้นตรงธรรมดา

2.4 โครงสร้างและแบบจำลองในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ใช้แบบจำลองระบบค่าใช้จ่ายที่เป็นเส้นตรงแบบที่ปรับปรุงใหม่ มาปรับใช้กับข้อมูลค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ซึ่งแสดงได้ดังนี้ (Lluch และ William, 1975 a)

$$V_i = P_i \gamma_i + \beta_i^* (Y - \sum p_i \gamma_i) : i = 1, 2, \dots, 11 \quad \dots\dots\dots (24)$$

กำหนดให้

V_i	=	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าชนิดที่ i
P_i	=	ราคาสินค้าชนิดที่ i
q_i	=	ปริมาณสินค้าชนิดที่ i
β_i^*	=	เป็นค่าคงที่ เท่ากับ $\mu \beta_i^*$ ได้แก่สัดส่วนของงบประมาณหน่วยสุดท้ายถ่วงน้ำหนักด้วยตัวคงที่
Y	=	รายได้ถาวรของครัวเรือน
γ_i	=	ปริมาณขั้นต่ำของการบริโภคสินค้า i
$\sum p_i \gamma_i$	=	ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือน
N	=	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
i	=	ชนิดของสินค้าที่ครัวเรือนบริโภค

$$\beta_i^* = \mu \beta_i; 0 < \beta_i < 1; \sum \beta_i = 1; Y - \sum p_i \gamma_i > 0$$

การปรับปรุงแบบจำลองระบบค่าใช้จ่ายที่เป็นเส้นตรง เพื่อให้ใช้ได้เหมาะสมกับการวิเคราะห์โครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือน โดยอาศัยข้อสมมติฐานดังนี้

1. ครัวเรือนมีความพอใจสูงขึ้นเมื่อบริโภคสินค้าต่างๆมากกว่าปริมาณสินค้าที่ครัวเรือนจำเป็นต้องบริโภคเพื่อการยังชีพ
2. มูลค่าของสินค้าที่บริโภคแต่ละชนิดสามารถนำมารวมกันได้ คือครัวเรือนมีความเป็นอิสระในการเลือกบริโภคสินค้า สินค้าที่บริโภคแต่ละชนิดมีมูลค่าและสามารถนำมูลค่าของสินค้าแต่ละชนิดมารวมกันได้
3. ข้อสมมติเกี่ยวกับราคาและรายได้ของครัวเรือน กำหนดให้ราคาและรายได้้นอกจากนั้นยังสมมติให้ ราคาที่ครัวเรือนคาดหวังและรายได้ของครัวเรือนในแต่ละช่วงเวลาที่ยศึกษานั้นไม่เปลี่ยนแปลง และครัวเรือนแต่ละครัวเรือนอุปโภคบริโภคสินค้าในราคาเดียวกัน ดังนั้นจึงใช้ข้อมูลค่าใช้จ่ายแทนปริมาณของสินค้าที่บริโภค(ปริมาณ \times ราคา)ได้

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาค่าใช้จ่ายทั้ง 11 ประเภท โดยมีข้อสมมติว่าครัวเรือนแต่ละครัวเรือนซื้อสินค้าแต่ละประเภทในราคาไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงใช้ แทน $P_i \gamma_i$ เช่นนี้แล้วสมการที่ (24) จึงสามารถเขียนใหม่ได้เป็น

$$V_i = \gamma_i^* + \beta_i^* (Y - \sum \gamma_i^*) \quad \dots\dots\dots (25)$$

กำหนดให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการยังชีพของครัวเรือนขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยมีความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรง ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\gamma_i^* = a_i + b_i N \quad \dots\dots\dots (26)$$

โดยกำหนดให้

- γ_i^* = ค่าใช้จ่ายเพื่อการยังชีพของครัวเรือน
- a_i = ค่าคงที่ของสมการค่าใช้จ่ายเพื่อการยังชีพ
- b_i = สัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- N = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เมื่อรวมค่าใช้จ่ายเพื่อการยังชีพของครัวเรือนเข้าด้วยกันแล้วจะได้สมการค่าใช้จ่ายเพื่อการยังชีพรวม ($\sum \gamma_i^*$) ดังนี้

$$\sum \gamma_i^* = \sum a_i + \sum b_i N \quad \dots\dots\dots (27)$$

แทนค่าสมการที่(26) และสมการที่ (27)ในสมการที่ (25) จะ ได้

$$V_i = a_i + b_i N + \beta_i^* (Y - \sum a_i - \sum b_i N)$$

$$V_i = a_i + b_i N + \beta_i^* Y - \beta_i^* \sum a_i - \beta_i^* \sum b_i N$$

$$V_i = (a_i - \beta_i^* \sum a_i) + (b_i - \beta_i^* \sum b_i) N + \beta_i^* Y \quad \dots\dots\dots(28)$$

$$V_i = A + BN + CY \quad \dots\dots\dots(29)$$

กำหนดให้

$A = (a_i - \beta_i^* \sum a_i)$ เป็นค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือน

$B = (b_i - \beta_i^* \sum b_i)$ เป็นสัมประสิทธิ์ของปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งบอกให้ทราบถึงอิทธิพลของจำนวนสมาชิกที่มีต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเมื่อปัจจัยอื่นๆคงที่

$C = \beta_i^*$ เป็นสัมประสิทธิ์ของปัจจัยรายได้ซึ่งเป็นตัวบอกให้ทราบถึงปัจจัยรายได้ถาวร ที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน เมื่อกำหนดปัจจัยอื่นๆคงที่

สมการที่ (29) สามารถเขียนให้อยู่ในรูปฟังก์ชันทั่วไปได้ดังนี้

$$V_i = f(Y, N) \quad \dots\dots\dots(30)$$

โดย

$V_i =$ ค่าใช้จ่ายต่อปีในการบริโภคสินค้าประเภทที่ i ของครัวเรือน มีหน่วยเป็นบาท

$Y =$ รายได้ต่อปีของครัวเรือน มีหน่วยเป็นบาท

$N =$ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีหน่วยเป็นคน

2.5 แบบจำลองทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์การอุปโภคบริโภคของภาคครัวเรือน มีข้อจำกัดในด้านการรวบรวมข้อมูล ดังนั้นแบบจำลองที่ได้มาจากการกำหนดสมการค่าใช้จ่ายจะเลือกใช้แบบจำลอง ELES ในการวิเคราะห์การอุปโภคบริโภคแต่ละหมวดจะศึกษาการเปลี่ยนแปลงลักษณะการอุปโภคบริโภคของภาคครัวเรือนโดยใช้เทคนิควิธีการประมาณการแบบกำลังสองน้อยที่สุดจะได้แบบจำลองดังนี้

แบบจำลองการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ชนิดใดชนิดหนึ่งหรือประเภทใดประเภทหนึ่ง กำหนดได้ดังนี้

$$V_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 Y_t + \alpha_2 N_t + \varepsilon_t \quad \dots\dots\dots (31)$$

โดยกำหนดให้

$V_{i,t}$ = ค่าใช้จ่ายต่อปีในการบริโภคสินค้า i ในปีที่ t ของครัวเรือน
มีหน่วยเป็นบาท

Y_t = รายได้ต่อปีของครัวเรือน ในปีที่ t มีหน่วยเป็นบาท

N_t = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ในปีที่ t มีหน่วยเป็นคน

α_0 = ค่าคงที่ของสมการระบบค่าใช้จ่ายเส้นตรงแบบที่ปรับปรุงใหม่

α_1 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ของครัวเรือน

α_2 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ทั้งนี้ จะใช้สมการ (31) ประมาณค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในแต่ละหมวดสินค้า และดำเนินการประมาณค่าสำหรับตัวอย่างในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 เปรียบเทียบกัน

การคำนวณค่าความยืดหยุ่น สามารถหาได้โดย ความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสินค้า i ต่อรายได้ E_{ci} จากสมการ (31) ได้ดังนี้

$$E_{ci} = \alpha_2 \frac{\bar{Y}_t}{\bar{V}_{i,t}}$$

โดยค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค สามารถบอกได้ว่าสินค้าแต่ละชนิดที่วิเคราะห์นั้นเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย (luxury goods) หรือ สินค้าจำเป็น (necessary goods) หรือ สินค้าด้อยคุณภาพ (inferior goods) ถ้าค่า E_{ci} น้อยกว่า 0 แสดงว่าเป็นสินค้าด้อยคุณภาพ ถ้าค่า E_{ci} มากกว่า 0 แต่น้อยกว่า 1 แสดงว่าเป็นสินค้าจำเป็น และถ้าค่า E_{ci} มากกว่า 1 แสดงว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของครัวเรือน

จากสภาพการณ์ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงิน โลกไม่มากนัก เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่ภาวะเศรษฐกิจไทยก็ยังคงเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยทางการเมือง ปัญหาการว่างงาน ปัญหาเงินเฟ้อ และราคาน้ำมันที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายของครัวเรือน คุณภาพชีวิตของประชาชน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงลักษณะการดำรงชีพ อีกด้วย

3.1 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน

ตัวอย่างครัวเรือนที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2543 และ 2547 โดยสรุปค่าใช้จ่าย ได้ดังในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างครัวเรือน ปี พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2547

ปี	2543	2547
จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง(ครัวเรือน)	24,747	34,843
ขนาดของครัวเรือนเฉลี่ย(คน/ครัวเรือน)	3.6	3.4
รายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือน(บาท)	13,737	16,038
รายได้เฉลี่ยต่อปีต่อคน(บาท)	3,816	4,717
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีของครัวเรือน(บาท)	10,999	13,220
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีต่อคน(บาท)	3,055	3,888

ที่มา : รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ
ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ.2547

จากตารางที่ 3.1 เมื่อพิจารณาข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างครัวเรือน พบว่า จำนวนตัวอย่างครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษา ปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 24,747 ครัวเรือน มีขนาดของครัวเรือนเท่ากับ 3.6 คนต่อครัวเรือน และ ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 34,843 ครัวเรือน มีขนาดของครัวเรือนเท่ากับ 3.4 คนต่อครัวเรือน จะพบว่าจำนวนตัวอย่างครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นแต่ขนาดของครัวเรือนกลับมีแนวโน้มลดลง แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีการวางแผนครอบครัวมากขึ้น รวมไปถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานของครัวเรือนที่สูงขึ้น

หากพิจารณาทางด้านรายได้ และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของตัวอย่างครัวเรือน พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 ตัวอย่างครัวเรือนมีรายได้ต่อปีเท่ากับ 13,737 บาท และมีค่าใช้จ่ายต่อปีเท่ากับ 10,999 บาท ส่วนในปี พ.ศ. 2547 ครัวเรือนมีรายได้ต่อปีเท่ากับ 16,038 บาท ค่าใช้จ่ายต่อปีเท่ากับ 13,220 บาท แสดงให้เห็นว่าจากช่วง 5 ปี ครัวเรือนไทยทั่วประเทศโดยเฉลี่ยมีรายได้และรายจ่ายต่อปีเพิ่มขึ้น

และหากเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อปีต่อคน จะเห็นพบว่า ในปี พ.ศ. 2547 มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่อคนเท่ากับ 4,717 บาท ซึ่งสูงกว่า ปี พ.ศ. 2547 ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่อคน เท่ากับ 3,816 บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีต่อคน เท่ากับ 3,055 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 3,888 บาท ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นถึง การกระตุ้นการใช้จ่ายของรัฐบาลด้วยโครงการต่างๆทำให้ประชาชนสามารถจับจ่ายใช้สอยหรือบริโภคเพิ่มขึ้นตามรายได้ที่เพิ่มขึ้น โดยไม่เกิดปัญหาเกี่ยวกับหนี้สิน

3.2 ช่วงรายได้ต่อปีของครัวเรือน

รายได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อครัวเรือน ในการตัดสินใจเลือกใช้จ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค หากรายได้ต่อปีของครัวเรือนนั้น มีการเปลี่ยนแปลงจะทำให้การอุปโภคบริโภคเปลี่ยนแปลงสินค้านั้นๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ตารางที่ 3.2 พิจารณาทางด้านรายได้ของครัวเรือน ในปี พ.ศ.2543 และ ปี พ.ศ. 2547 จะแบ่งรายได้ออกเป็น 10 ช่วง คือ ช่วงต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 - 10,000 บาท 10,001 – 15,000 บาท 15,001 – 20,000 บาท 20,001 – 25,000 บาท 25,001 – 30,000 บาท 30,001 - -35,000 บาท 35,001-40,000 บาท 40,001-45,000 และ ตั้งแต่ 45,001 บาทขึ้นไป โดยผลที่ได้เป็นดังนี้

ปี พ.ศ. 2543 ครัวเรือนมีรายได้ในช่วงต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 6,613 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.7 มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 3,306.6 บาท ส่วนในปี พ.ศ. 2547 ครัวเรือนมีรายได้อยู่ในช่วงต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 6,297 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 18.1 มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 3,466.6 บาท

ปี พ.ศ. 2543 คริวเรือที่มีรายได้อยู่ในช่วง 5,001 – 10,000 บาท มีจำนวน 7,509 คริวเรือ คิดเป็นร้อยละ 30.3 มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 7,263.4 บาท ส่วนปี พ.ศ. 2547 คริวเรือ มีจำนวน 10,630 คริวเรือ คิดเป็นร้อยละ 30.5 มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 7,360.6 บาท ซึ่งคริวเรือที่อยู่ในช่วงนี้ มีจำนวนคริวเรือมากที่สุด ทั้ง 2 ปี จะเห็นได้ว่าจำนวนร้อยละของคริวเรือที่มีรายได้สูงนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และจำนวนร้อยละของคริวเรือที่มีช่วงรายได้ที่ต่ำกว่า 5,000 บาท นั้นมีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 3.2 ช่วงรายได้ต่อปีของคริวเรือ แยกตามชั้นรายได้ ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

(หน่วย:บาทต่อคริวเรือ)

ช่วงรายได้	2543			2547		
	จำนวนคริวเรือ	ร้อยละของคริวเรือ	รายได้เฉลี่ย	จำนวนคริวเรือ	ร้อยละของคริวเรือ	รายได้เฉลี่ย
ต่ำกว่า 5,000 บาท	6,613	26.7	3,306.6	6,297	18.1	3,466.6
5,001 – 10,000 บาท	7,509	30.3	7,263.4	10,630	30.5	7,360.6
10,001 – 15,000 บาท	3,914	15.8	12,229.2	6,376	18.3	12,252.0
15,001 – 20,000 บาท	2,174	8.8	17,280.1	3,568	10.3	17,253.9
20,001 – 25,000 บาท	1,332	5.4	22,369.4	2,262	6.5	22,353.2
25,001 – 30,000 บาท	826	3.3	27,286.6	1,475	4.2	27,297.6
30,001 – 35,000 บาท	620	2.5	32,398.9	1,045	3.0	32,341.9
35,001 – 40,000 บาท	449	1.8	37,423.1	746	2.1	37,407.8
40,001 – 45,000 บาท	301	1.2	42,491.5	558	1.6	42,391.9
ตั้งแต่ 45,001 บาทขึ้นไป	1,009	4.1	75,417.7	1,868	5.4	76,325.5
รวมเฉลี่ย	24,747	100.00	13,737.1	34,843	100.0	16,038.4

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของคริวเรือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ.2547

3.3 ช่วงค่าใช้จ่ายต่อปีของครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค และ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคนั้น เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

ตารางที่ 3.3 ช่วงค่าใช้จ่ายต่อปีของครัวเรือน แยกตามชั้นค่าใช้จ่าย ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

(หน่วย:บาทต่อครัวเรือน)

ช่วงค่าใช้จ่าย	2543			2547		
	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละของครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละของครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย
ต่ำกว่า 5,000 บาท	6,222	25.1	3,581.7	5,921	17.0	3,632.1
5,001 – 10,000 บาท	9,327	37.7	7,238.9	12,648	36.3	7,367.3
10,001 – 15,000 บาท	4,283	17.3	12,213.8	7,395	21.2	12,232.8
15,001 – 20,000 บาท	2,173	8.8	17,194.9	3,641	10.4	17,200.6
20,001 – 25,000 บาท	1,061	4.3	22,243.0	1,868	5.4	22,192.2
25,001 – 30,000 บาท	606	2.4	27,412.3	1,069	3.1	27,228.3
30,001 – 35,000 บาท	339	1.4	32,308.6	600	1.7	32,340.2
35,001 – 40,000 บาท	186	0.8	37,331.3	357	1.0	37,414.3
40,001 – 45,000 บาท	138	0.6	42,359.7	278	0.8	42,421.1
ตั้งแต่ 45,001 บาทขึ้นไป	412	1.7	69,798.3	1,066	3.1	72,920.5
รวมเฉลี่ย	24,747	100.0	10,998.9	34,843	100.0	13,220.0

ที่มา : จำนวนจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ.2547

ตารางที่ 3.3 การพิจารณาค่าใช้จ่ายของครัวเรือน จะแบ่งช่วงค่าใช้จ่ายออกเป็น 10 ช่วง คือ ช่วงต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 - 10,000 บาท 10,001 - 15,000 บาท 15,001 - 20,000 บาท 20,001 - 25,000 บาท 25,001 - 30,000 บาท 30,001 - 35,000 บาท 35,001-40,000 บาท 40,001-45,000 บาท และ 45,001 บาทขึ้นไป โดยผลที่ได้เป็นดังนี้

ช่วงค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 5,000 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 6,222 และ 5,921 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 3,581.7 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และ เพิ่มขึ้นเท่ากับ 3,632.1 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

ช่วงค่าใช้จ่าย 5,001 - 10,000 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 9,327 และ 12,648 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 7,238.9 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 7,367.3 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

ช่วงค่าใช้จ่าย 10,001 - 15,000 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 4,283 และ 7,395 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 12,213.8 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 12,232.8 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

ช่วงค่าใช้จ่าย 15,001 - 20,000 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 2,173 และ 3,641 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 17,194.9 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 17,200.6 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

ช่วงค่าใช้จ่าย 20,001 - 25,000 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 1,061 และ 1,868 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 22,243.0 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และลดลงเท่ากับ 22,192.2 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

ช่วงค่าใช้จ่าย 25,001 - 30,000 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 606 และ 1,069 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 27,412.3 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และลดลงเท่ากับ 27,228.3 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

ช่วงค่าใช้จ่าย 30,001 - 35,000 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 339 และ 600 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 32,308.6 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 32,340.2 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

ช่วงค่าใช้จ่าย 35,001 - 40,000 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 186 และ 357 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 37,331.3 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 37,414.3 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

ช่วงค่าใช้จ่าย 40,001 – 45,000 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 138 และ 278 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 42,359.7 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 42,421.1 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

ช่วงค่าใช้จ่าย 45,001 บาทขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 412 และ 1,066 ครัวเรือน ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 69,798.3 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และ เพิ่มขึ้นเท่ากับ 79,920.5 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547

เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของครัวเรือนใน 2 ปี พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2547 สูงกว่า ปี พ.ศ. 2543 สะท้อนให้เห็นถึงผลของการดำเนินนโยบายการเงินและการคลัง ในการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ ทำให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นส่งผลให้ค่าใช้จ่ายของประชาชนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

3.4 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือนตามหมวดสินค้า

ตารางที่ 3.4 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือน แยกตามหมวดสินค้า ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

(หน่วย:บาทต่อปีต่อครัวเรือน)

หมวดสินค้า	2543		2547	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
1) ค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ	3,741	39.6	4,240	36.5
2) เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	432	4.6	439	3.8
3) ที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน	2,391	25.3	2,607	22.4
4) ค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา	289	3.1	283	2.4
5) ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	300	3.2	352	3.0
6) ยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร	1,740	18.4	3,030	26.1
7) การบันเทิงและการอ่าน	226	2.4	277	2.4
8) การศึกษา	257	2.7	257	2.2
9) เบ็ดเตล็ด	80	0.9	134	1.2
1. ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ผลรวม 1) ถึง 9))	9,458	86.0	11,618	87.9
2. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค	1,541	14.0	1,602	12.1
3. ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น (1 + 2)	10,999	100.0	13,220	100.0

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ.2547

จากตารางที่ 3.4 เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อครัวเรือนตามหมวดสินค้า พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือนทั้งประเทศ มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นโดยเฉลี่ย 10,999 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 13,220 บาท โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยใน 2 ปีที่ทำการศึกษาคครัวเรือนจะนำไปใช้เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคมากที่สุด ประมาณร้อยละ 85 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 87.9 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547 สะท้อนผลกระทบจากการดำเนินนโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจในระบบรากหญ้าของรัฐบาล ซึ่งมุ่งเน้นการกระตุ้นการใช้จ่ายของชนบทของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ประชาชนทั่วทั้งประเทศมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเป็นต้น

เมื่อจำแนกพิจารณาเป็นหมวดสินค้าจะปรากฏดังนี้

ค่าใช้จ่ายหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (รวมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ) พบว่า มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 3,741 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเป็น 4,240 บาท ในปี พ.ศ.2547 คิดเป็นร้อยละ 39.6 ในปี พ.ศ.2543 ลดลงเป็นร้อยละ 36.5 ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมดแล้ว จะพบว่ามีแนวโน้มลดลง(ตารางที่ 3.4)

ค่าใช้จ่ายหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 432 บาท และ 439 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.6 และ 3.8 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมด จะพบว่ามีแนวโน้มลดลง (ตารางที่ 3.4)

ค่าใช้จ่ายหมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 2,391 บาท และ 2,607 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.3 และ 22.4 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมด จะพบว่ามีแนวโน้มลดลง(ตารางที่ 3.4)

ค่าใช้จ่ายหมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 289 บาท และ 283 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.1 และ 2.4 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลง และเมื่อพิจารณาร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมด จะพบว่ามีแนวโน้มลดลง(ตารางที่ 3.4)

ค่าใช้จ่ายหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวเท่ากับ 300 บาท และ 352 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.2 และ 3.0 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมด จะพบว่ามีแนวโน้มลดลง เช่นกัน (ตารางที่ 3.4)

ค่าใช้จ่ายหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 1,740 บาท และ 3,030 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.4 และ 26.1 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมดแล้วจะเห็นว่าเพิ่มขึ้น เช่นกัน (ตารางที่ 3.4)

ค่าใช้จ่ายหมวดการบันเทิงและการอ่าน ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 226 บาท และ 277 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.4 และ 2.4 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่า

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมด คงที่ (ตารางที่ 3.4)

ค่าใช้จ่ายหมวดการศึกษา ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 257 บาท และ 257 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.7 และ 2.2 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีแนวโน้มคงที่ แต่เมื่อพิจารณาร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมด กลับมีแนวโน้มลดลง (ตารางที่ 3.4)

ค่าใช้จ่ายหมวดเบ็ดเตล็ด ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 80 บาท และ 134 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.9 และ 1.2 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมด จะพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่นกัน (ตารางที่ 3.4)

จะเห็นได้ว่า ภาคครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2543 ในเกือบทุกหมวดสินค้า เนื่องจากประชาชนมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น จึงส่งผลให้การอุปโภคบริโภค สินค้าต่างๆเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับรัฐบาลมีมาตรการต่างๆ ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด ก็ยังคงมีแนวโน้มลดลง ในเกือบทุกหมวด เนื่องจากมีฐานค่าใช้จ่ายเฉลี่ยใหญ่ขึ้น ยกเว้น หมวดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ และค่าบริการสื่อสาร และหมวดเบ็ดเตล็ด ซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น

กล่าวโดยสรุปคือ ในช่วง 5 ปี คือ พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2547 รายได้เฉลี่ยของภาคครัวเรือนในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 16.75 ในขณะที่ค่าใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 แต่ในรูปของเม็ดเงินแล้ว รายได้ยังสูงกว่ารายจ่าย หมวดค่าใช้จ่ายที่สำคัญ ก็คือ หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (รวมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ) รองลงมาได้แก่ หมวดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร และหมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาและค่าตรวจรักษาพยาบาล คิดเป็นสัดส่วนที่ต่ำและลดลง ในปี พ.ศ. 2547 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2543 เป็นที่น่าสังเกตว่า ค่าใช้จ่ายในหมวดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสารเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง แสดงว่าครัวเรือนไทยนำรายได้ไปใช้จ่ายในเรื่องนี้มากขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการวิเคราะห์โครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2543 เปรียบเทียบ ปี พ.ศ. 2547 โดยใช้แบบจำลองระบบค่าใช้จ่ายที่เป็นเส้นตรงที่ปรับปรุงใหม่ (Extended Linear Expenditure System : ELES) โดยใช้เทคนิควิธียกกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) เพื่อประมาณค่าสมการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสินค้าทั้ง 11 หมวด และคำนวณหาความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ในช่วงปี พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2547 ตามลำดับ

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน

จากข้อมูลและสมมติฐานที่กำหนดไว้สามารถนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบโครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในการอุปโภคบริโภคของสินค้า 11 หมวด จากจำนวนตัวอย่างครัวเรือนที่ใช้วิเคราะห์ ในปี พ.ศ. 2543 จำนวน 24,747 ครัวเรือน และในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 34,843 ครัวเรือน ดังนี้

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนรวม 11 หมวดสินค้า ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

จากสมการในตารางที่ 4.1 ค่า R^2 ของสมการ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรรายได้ และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนได้ร้อยละ 44.0 สำหรับปี พ.ศ. 2543 และร้อยละ 39.7 สำหรับปี พ.ศ. 2547

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 2,832.90 และ 2,684.56 บาท ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนในปี พ.ศ. 2547 มีการบริโภคเพื่อการยังชีพลดลง เมื่อเทียบกับการบริโภคเพื่อการยังชีพ ในปี พ.ศ. 2543

เมื่อเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ต่อปีของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 (Y_1) มีค่าเท่ากับ 0.30 ซึ่งเมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และสำหรับ ปี พ.ศ. 2547 (Y_2) มีค่าเท่ากับ 0.36 โดยเมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า

t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เช่นกัน ในทางเศรษฐศาสตร์สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อรายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภครวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.30 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเป็น 0.36 บาท ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่าการกระตุ้นค่าใช้จ่ายด้วยรายได้ ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 (N_1) มีค่าเท่ากับ 704.34 และในปี พ.ศ. 2547 (N_2) มีค่าเท่ากับ 961.98 เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายรวมในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 704.34 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้น 961.98 บาท ในปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.1 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนรวม 11 หมวดสินค้า ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

รวม 11 หมวดสินค้า	ปี	
	2543	2547
ค่าคงที่	2,832.90 (27.73)*	2,684.56 (22.45)*
Y_t	.30 (30.70)*	.36 (141.95)*
N_t	704.34 (27.18)*	961.98 (30.27)*
R^2	.440	.397
F-Statistics	9,710.12	11,489.33
Sig.	.000	.000

หมายเหตุ : ตัวเลขใน() หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดอาหารและ

เครื่องคั้ม(รวมเครื่องคั้มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ) ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.2 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่าย
ในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดอาหารและเครื่องคั้ม
(รวมเครื่องคั้มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ) ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

หมวดอาหารและเครื่องคั้ม (รวมเครื่องคั้มที่มีแอลกอฮอล์และยาสูบ)	ปี	
	2543	2547
ค่าคงที่	1,254.19 (43.24)*	1,423.47 (55.48)*
Y_t	.066 (101.24)*	.060 (111.81)*
N_t	446.43 (60.67)*	553.45 (81.17)*
R^2	.397	.392
F-Statistics	8,131.71	11,244.91
Sig	.000	.000

หมายเหตุ : ตัวเลขใน() หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการในตารางที่ 4.2 ค่า R^2 ของสมการ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรรายได้ และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนหมวดอาหารและเครื่องคั้ม(รวมเครื่องคั้มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ) ได้ร้อยละ 39.7 สำหรับปี พ.ศ. 2543 และร้อยละ 39.2 สำหรับปี พ.ศ.2547

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนในหมวดอาหารและเครื่องคั้ม(รวมเครื่องคั้มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ) ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 1,254.19 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 1,423.47 บาท ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 (Y_1) มีค่าเท่ากับ 0.066 และปี พ.ศ. 2547 (Y_2) เท่ากับ 0.060 โดยเมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้ารายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดอาหารและเครื่องดื่ม(รวมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และสุบ) เพิ่มขึ้น 0.066 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 0.060 บาท ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งค่าไม่เปลี่ยนแปลง นั่นคือ ตัวแปรรายได้มีผลต่อค่าใช้จ่ายในหมวดนี้น้อยมาก

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 (N_1) มีค่าเท่ากับ 446.43 และปี พ.ศ. 2547 (N_2) มีค่าเท่ากับ 553.45 เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เท่ากับ 446.43 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 553.45 บาท ในปี พ.ศ. 2547

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.3 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	ปี	
	2543	2547
ค่าคงที่	119.83 (8.93)*	128.72 (12.15)*
Y_t	.018 (59.39)*	.015 (66.15)*
N_t	18.55 (5.45)*	22.20 (7.89)*
R^2	.132	.119
F-Statistics	1,875.63	2,358.62
Sig	.000	.000

หมายเหตุ : ตัวเลขใน() หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการในตารางที่ 4.3 ค่า R^2 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรรายได้และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า คิดเป็นร้อยละ 13.2 และ 11.9 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนในหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 119.83 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 128.72 บาท ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ผลการวิเคราะห์พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 และ 2547 ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีของครัวเรือน (Y_1, Y_2) มีค่าเท่ากับ 0.018 และ 0.015 ตามลำดับ โดยเมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้ารายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า เพิ่มขึ้น 0.018 บาท และ 0.015 บาท แสดงว่าตัวแปรรายได้มีผลทำให้ค่าใช้จ่ายในหมวดนี้เปลี่ยนแปลงน้อยมาก

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 (N_1, N_2) มีค่าเท่ากับ 18.55 และ 22.20 ตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 18.55 บาท และ 22.20 บาท ตามลำดับ

4.1.4 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.4 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

หมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน	ปี	
	2543	2547
ค่าคงที่	1,107.32 (33.87)*	1,134.59 (30.90)*
Y_t	.080 (108.93)*	.073 (95.31)*
N_t	50.93 (6.14)*	87.90 (9.01)*
R^2	.33	.22
F-Statistics	6,210.85	4,836.85
Sig	.000	.000

หมายเหตุ : ตัวเลขใน () หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการในตารางที่ 4.4 ค่า R^2 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรรายได้และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.0 และ 22.0 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนในหมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 1,107.32 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 1,134.59 บาท ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 (Y_1) จำนวนได้เท่ากับ 0.080 และในปี พ.ศ. 2547 (Y_2) จำนวนได้เท่ากับ 0.073 เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้ารายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน เท่ากับ 0.080 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และ เท่ากับ 0.073 บาท ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งค่าที่ได้ จะเห็นว่าการกระตุ้นค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนด้วยรายได้นั้น ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในหมวดนี้น้อย

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 (N_1) มีค่าเท่ากับ 50.93 และ ในปี พ.ศ. 2547 (N_2) เท่ากับ 87.90 เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เท่ากับ 50.93 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 87.90 บาท ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนนั้น มีผลทำให้ค่าใช้จ่ายในหมวดนี้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

4.1.5 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.5 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

หมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา	ปี	
	2543	2547
ค่าคงที่	72.30 (4.40)*	29.30 (1.63)*
Y_t	.011 (28.69)*	.013 (33.75)*
N_t	20.07 (4.81)*	14.69 (3.08)*
R^2	.036	.034
F-Statistics	456.20	605.54
Sig	.000	.000

หมายเหตุ : ตัวเลขใน() หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตารางที่ 4.5 จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ได้ค่า R^2 ในปี พ.ศ.2543 เท่ากับ 0.036 และ ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.034 พบว่า รายได้และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ได้ 3.6 และ 3.4 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนในหมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 72.30 บาท และลดลงเป็น 29.30 บาท ในปี พ.ศ. 2547

ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนลดลงเป็นอย่างมาก สะท้อนผลมาจากโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ของรัฐบาล ซึ่งทำให้ครัวเรือนสามารถลดค่าใช้จ่ายในหมวดนี้ได้

ผลการวิเคราะห์พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2547 ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีของครัวเรือน (Y_1, Y_2) มีค่าเท่ากับ 0.011 และ 0.013 ตามลำดับ โดยเมื่อทดสอบทางสถิติด้วยค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้ารายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา เท่ากับ 0.011 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 0.013 บาท ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในหมวดนี้น้อยมาก

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 (N_1, N_2) มีค่าเท่ากับ 20.07 และ 14.69 ตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติด้วยค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นเป็น 20.07 บาท และ 14.69 บาท ตามลำดับ

4.1.6 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.6 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

	ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	
	ปี 2543	ปี 2547
ค่าคงที่	107.83 (21.85)*	107.17 (18.26)*
Y_t	.008 (75.68)*	.010 (80.07)*
N_t	21.65 (17.29)*	25.80 (16.54)*
R^2	.211	.173
F-Statistics	3,300.94	3,640.14
Sig	.000	.000

หมายเหตุ : ตัวเลขใน() หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการในตารางที่ 4.6 ค่า R^2 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรรายได้และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 21.1 และ 17.3 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนในหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ปี พ.ศ. 2543 มีค่าเท่ากับ 107.83 บาท และ ในปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 107.17 บาท แสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพนั้น ในหมวดนี้คงเดิมในช่วงปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ผลการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีของครัวเรือน (Y_1) มีค่าเท่ากับ 0.008 ในปี พ.ศ. 2543 และในปี พ.ศ. 2547 (Y_2) เท่ากับ 0.010 โดยเมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้ารายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.008 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเป็น 0.010 บาท ในปี พ.ศ. 2547 จากค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ของครัวเรือนของทั้ง 2 ปี แสดงว่าการกระตุ้นค่าใช้จ่ายด้วยรายได้ไม่มีผลในหมวดนี้

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 (N_1) มีค่าเท่ากับ 21.65 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2547 (N_2) เท่ากับ 25.80 เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 21.65 บาท ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มเป็น 25.80 บาท ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นนั้น ทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

4.1.7 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.7 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

	ปี	
	2543	2547
หมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร		
ค่าคงที่	178.04 (2.72)*	-152.20 (-1.58) ^{ns}
Y_t	.092 (62.18)*	.16 (79.49)*
N_t	85.30 (5.14)*	179.15 (6.99)*
R^2	.14	.16
F-Statistics	2,047.33	3,353.04
Sig	.000	.000

หมายเหตุ : ตัวเลขใน() หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ns คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการในตารางที่ 4.7 ค่า R^2 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรรายได้และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 14.0 และ 16.0 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนในหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร ปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 178.04 บาท และใน ปี พ.ศ. 2547 คิดลบ 152.20 บาท ซึ่งหมายความว่า ครัวเรือนมีรายได้ไม่พอใช้จ่ายเพื่อการยังชีพ ใน ปี พ.ศ. 2547

ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีของครัวเรือน ใน ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 (Y_1, Y_2) มีค่าเท่ากับ 0.09 และ 0.16 ตามลำดับ โดยเมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้ารายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร เพิ่มขึ้น 0.09 บาท และเพิ่มเป็น 0.16 บาท ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการกระตุ้นค่าใช้จ่ายด้วยรายได้ ซึ่งไม่ทำให้ค่าใช้จ่ายในหมวดนี้ไม่เปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะมีผลเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.2547 ก็ตาม

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 (N_1, N_2) มีค่าเท่ากับ 85.30 และ 179.15 ตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร เพิ่มขึ้น 85.30 บาท และเพิ่มเป็น 179.15 บาท ตามลำดับ

4.1.8 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดการบันเทิงและการอ่าน ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.8 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดการบันเทิงและการอ่าน ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

	หมวดการบันเทิงและการอ่าน	
	ปี 2543	ปี 2547
ค่าคงที่	53.94 (5.128)*	73.09 (9.86)*
Y_t	.013 (56.75)*	.012 (75.03)*
N_t	-3.66 (-1.37) ^{ns}	5.07 (2.54)*
R^2	.117	.144
F-Statistics	1,639.27	2,920.35
Sig	.000	.000

หมายเหตุ : ตัวเลขใน() หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ns คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการในตารางที่ 4.8 ค่า R^2 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรรายได้และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมวดการบันเทิงและการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 11.7 และ 14.4 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนในหมวดการบันเทิงและการอ่าน ปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 53.94 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 73.09 บาท ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่าเมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้นส่งผลต่อค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ผลการวิเคราะห์พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีของครัวเรือน (Y_1, Y_2) มีค่าเท่ากับ 0.013 และ 0.012 ตามลำดับ โดยเมื่อทดสอบทางสถิติด้วยค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้ารายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดการบันเทิงและการอ่านเพิ่มขึ้น 0.013 บาท และ 0.012 บาท ตามลำดับ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน (N_1) ในปี พ.ศ. 2543 มีค่าเท่ากับ -3.66 เมื่อทดสอบด้วย t-statistics แล้ว ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่ได้เป็นปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในหมวดนี้

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน (N_2) ในปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 5.07 โดยเมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จึงสามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดการบันเทิงและการอ่าน เพิ่มขึ้น 5.07 บาท

4.1.9 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดการศึกษา
ปี พ.ศ.2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.9 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร,ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่าย
ในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดการศึกษา ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

หมวดการศึกษา	ปี	
	2543	2547
ค่าคงที่	-89.31 (-7.54)*	-109.39 (-12.02)*
Y_t	.011 (39.84)*	.010 (53.03)*
N_t	56.57 (18.82)*	61.04 (25.24)*
R^2	.08	.102
F-Statistics	1,116.27	1,983.58
Sig	.000	.000

หมายเหตุ : ตัวเลขใน() หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการในตารางที่ 4.9 ค่า R^2 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรรายได้และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคหมวดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 0.8 และ 10.2 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนในหมวดการศึกษา พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 คิดลบ 89.31 บาท และ ปี พ.ศ. 2547 คิดลบ 109.39 หมายความว่า ครัวเรือนมีรายได้ไม่พอใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2547 ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 (Y_1, Y_2) มีค่าเท่ากับ 0.011 และ 0.010 ตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้ารายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.011 บาท และ 0.010 บาท ตามลำดับ แสดงว่าการกระตุ้นค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนด้วยรายได้ ไม่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในหมวดนี้ อาจเป็นผลมาจากโครงการเรียนฟรีและกองทุนกู้ยืมเงินของรัฐบาลนั่นเอง

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 (N_1, N_2) มีค่าเท่ากับ 56.57 และ 61.04 ตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน ในหมวดการศึกษาเพิ่มขึ้น 56.57 บาท และ 61.04 บาท ตามลำดับ ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับสูงกว่าค่าใช้จ่ายในหมวดอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนให้ความสำคัญกับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนค่อนข้างสูง

4.1.10. ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดเบ็ดเตล็ด ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.10 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร, ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบแบบจำลองค่าใช้จ่าย

ในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน หมวดเบ็ดเตล็ด ปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ. 2547

หมวดเบ็ดเตล็ด	ปี	
	2543	2547
ค่าคงที่	28.06 (3.06)*	50.24 (3.96)*
N_i	8.58 (3.69)*	12.69 (3.77)*
Y_i	.002	.003

	(7.74)*	(9.64)*
R ²	.003	.003
F-Statistics	42.30	60.78
Sig	42.30	60.78

หมายเหตุ : ตัวเลขใน() หมายถึงค่า t - statistics

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการในตารางที่ 4.10 ค่า R² แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรรายได้และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมวดเบ็ดเตล็ด คิดเป็นร้อยละ 0.03 และ 0.03 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนในหมวดเบ็ดเตล็ด ปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 28.06 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 50.24 บาท ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพในหมวดนี้เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว

ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อปีของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 (Y₁) มีค่าเท่ากับ 0.002 และในปี พ.ศ. 2547 (Y₂) มีค่าเท่ากับ 0.003 โดยเมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้ารายได้ต่อปีของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในหมวดเบ็ดเตล็ดเพิ่มขึ้น 0.002 บาท และ 0.003 บาท ตามลำดับ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 (N₁) มีค่าเท่ากับ 8.58 และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2547 (N₂) เท่ากับ 12.69 เมื่อทดสอบทางสถิติด้วย ค่า t-statistics มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนหมวดเบ็ดเตล็ด เพิ่มขึ้น 8.58 บาท และ 12.69 บาท ตามลำดับ

4.2 ผลการวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสินค้าหมวดต่างๆต่อรายได้ของครัวเรือน

ตารางที่ 4.11 ค่าความยืดหยุ่นที่ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ของสินค้าหมวดต่างๆ

หมวดสินค้า	ปี	
	2543	2547
อาหารและเครื่องดื่ม(รวมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ)	0.24	0.23
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	0.57	0.55
ที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน	0.46	0.45
ค่ารักษาพยาบาลและค่ายา	0.52	0.74
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	0.37	0.46
ยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร	0.73	0.69
การบันเทิงและการอ่าน	0.79	0.85
การศึกษา	0.59	0.62
เบ็ดเตล็ด	0.34	0.36

ที่มา : คำนวณจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในสินค้าแต่ละหมวดต่อรายได้มีค่าเป็นบวก โดยค่าความยืดหยุ่นที่ได้มีค่ามากกว่า 0 แต่น้อยกว่า 1 ทุกหมวดสินค้า แสดงให้เห็นว่า สินค้าหมวดต่างๆเป็นสินค้าปกติ และเป็นสินค้าจำเป็น สำหรับการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ในระดับสูง ก็คือมีค่าใกล้ 1 ก็คือค่าใช้จ่ายในหมวด

การบันทึกและการอ่าน รองลงมาได้แก่หมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา หมวดการศึกษา และหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ตามลำดับ

หากเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในสินค้าแต่ละหมวดต่อรายได้เฉพาะปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 พบว่า

หมวดอาหารและเครื่องดื่ม(รวมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ) มีค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.24 และลดลงใน ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.23 แสดงว่าการตอบสนองต่อรายได้ของค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2543 สูงกว่าปี พ.ศ.2547

หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า มีค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.57 และลดลงใน ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.55 แสดงว่าการตอบสนองต่อรายได้ของค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2543 สูงกว่าปี พ.ศ.2547

หมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน มีค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.46 และลดลงเล็กน้อยใน ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.45 แสดงว่าการตอบสนองต่อรายได้ของค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2543 สูงกว่าปี พ.ศ.2547

หมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา มีค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.52 และเพิ่มขึ้นใน ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.74 แสดงว่าการตอบสนองต่อรายได้ของค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มสูงขึ้นกว่าในปี พ.ศ.2543 แสดงให้เห็นว่าการตอบสนองที่เพิ่มขึ้นเมื่อครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นนั่นเอง

หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล มีค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.37 และเพิ่มขึ้นใน ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.46 แสดงว่าการตอบสนองต่อรายได้ของค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2547 สูงขึ้นกว่าปี พ.ศ.2543

หมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร มีค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.73 และลดลงใน ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.69 แสดงว่าการตอบสนองต่อรายได้ของค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2543 สูงกว่าปี พ.ศ.2547

หมวดการบันทึกและการอ่าน มีค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.79 และเพิ่มขึ้นใน ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.85 แสดงว่าการตอบสนองต่อรายได้ของค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2547 สูงกว่าปี พ.ศ.2543 และเป็นการตอบสนองในระดับที่สูงกว่าค่าใช้จ่ายใน

หมวดอื่นๆทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าถ้าครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น จะนำรายได้ไปใช้เพื่อการบันเทิงมากกว่าด้านอื่นๆ

หมวดการศึกษา มีค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.59 และเพิ่มขึ้นใน ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.62 แสดงว่าการตอบสนองต่อรายได้ของค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2547 สูงกว่าปี พ.ศ.2543

หมวดเบ็ดเตล็ด มีค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.34 และเพิ่มขึ้นใน ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 0.36 แสดงว่าการตอบสนองต่อรายได้ของค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2547 สูงกว่าปี พ.ศ.2543

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การวิเคราะห์โครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในประเทศไทยครั้งนี้ วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือน ใน ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 ใน 11 หมวดสินค้า ตลอดจนศึกษาการตอบสนองของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของสินค้าทั้ง 11 หมวดสินค้าต่อรายได้ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของครัวเรือนไทย

จากตัวอย่างครัวเรือนที่ได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 24,747 ครัวเรือน เมื่อพิจารณาลักษณะทั่วไปของครัวเรือน พบว่า ปี พ.ศ. 2543 มีขนาดของครัวเรือนเท่ากับ 3.6 คนต่อครัวเรือน รายได้ต่อปีต่อครัวเรือนเท่ากับ 13,737 บาท และมีค่าใช้จ่ายต่อปีต่อครัวเรือนเท่ากับ 10,999 บาท และปี พ.ศ. 2547 จำนวน 34,843 ครัวเรือน มีขนาดของครัวเรือนเท่ากับ 3.4 คนต่อครัวเรือน รายได้ต่อปีต่อครัวเรือน เท่ากับ 16,038 บาท และมีค่าใช้จ่ายต่อปีต่อครัวเรือนเท่ากับ 13,220 บาท

การพิจารณาทางด้านรายได้ต่อปีของครัวเรือนและค่าใช้จ่ายต่อปีของครัวเรือน พบว่า รายได้ต่อปีของครัวเรือนอยู่ในช่วง 5,001 – 10,000 บาท มากที่สุด คือจำนวน 7,509 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 30.3 ในปี พ.ศ. 2543 และจำนวน 10,630 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 30.5 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าใช้จ่ายต่อปีของครัวเรือน อยู่ในช่วง 5,001 – 10,000 บาท มากที่สุด คือ มีจำนวน 9,327 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 37.7 ในปี พ.ศ. 2543 และมีจำนวน 12,648 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 36.3 ในปี พ.ศ.2547

สำหรับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อครัวเรือนตามหมวดสินค้า พบว่า ครัวเรือนจะนำไปใช้เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคมากที่สุด ประมาณร้อยละ 85 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 87.9 ในปี พ.ศ. 2547 สะท้อนผลกระทบจากการดำเนินนโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจในระบบรากหญ้าของรัฐบาล ซึ่งมุ่งเน้นการกระตุ้นการใช้จ่ายของชนบทของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

5.1.2 การวิเคราะห์โครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2543 เปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. 2547 โดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสินค้าทั้ง 11 หมวด

โดยเมื่อทำการวิเคราะห์สมการค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสินค้าทั้ง 11 หมวด พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อปีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ต่อปีและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 2,832.90 บาท และลดลงเท่ากับ 2,684.56 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.30 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 0.36 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 704.34 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 961.98 ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งแสดงว่าในปี พ.ศ. 2547 ประชาชนใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคสินค้าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2543

ในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (รวมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ) พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 1,254.19 บาท และ เพิ่มขึ้นเท่ากับ 1,423.47 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.066 และเท่ากับ 0.060 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 446.43 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 553.45 ในปี พ.ศ. 2547

ในหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 119.83 บาท และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 128.72 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.018 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 0.015 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 18.55 ในปี พ.ศ. 2543 และ เท่ากับ 22.20 ในปี พ.ศ. 2547

ในหมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 1,107.32 บาท และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 1,134.59 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.080 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 0.073 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 50.93 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 87.90 ในปี พ.ศ. 2547

ในหมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 72.30 บาท และลดลงเท่ากับ 29.30 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.011 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 0.013 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 20.07 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 14.69 ในปี พ.ศ. 2547

ในหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 107.83 บาท และลดลงเท่ากับ 107.17 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.008 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 0.010 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 21.65 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 25.80 ในปี พ.ศ. 2547

ในหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 มีค่าเท่ากับ 178.04 บาท และในปี พ.ศ.2547 ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนคิดลบ 152.20 บาท แสดงว่าครัวเรือนมีรายได้ไม่พอค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.09 ในปี พ.ศ.2543 และเท่ากับ 0.16 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 85.30 ในปี พ.ศ. 2543 และเท่ากับ 179.15 ในปี พ.ศ. 2547

ในหมวดการบันเทิงและการอ่าน พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 53.94 บาท และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 73.09 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.013 และเท่ากับ 0.012 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 5.07

ในหมวดการศึกษา พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าคิดลบเท่ากับ 89.31 บาท และคิดลบเท่ากับ 109.39 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.011 และเท่ากับ 0.010 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 56.57 และเท่ากับ 61.40 ในปี พ.ศ. 2547

ในหมวดเบ็ดเตล็ด พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพของครัวเรือนปี พ.ศ. 2543 และปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 28.06 บาท และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 50.24 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ เท่ากับ 0.002 และเท่ากับ 0.003 ในปี พ.ศ. 2547 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 8.58 และเท่ากับ 12.69 ในปี พ.ศ. 2547

สำหรับการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในแต่ละหมวดสินค้าต่อรายได้ ปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 0.24 0.57 0.46 0.52 0.37 0.73 0.79 0.59 และ 0.34 ส่วนในปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 0.23 0.55 0.45 0.74 0.46 0.69 0.85 0.62 และ 0.36 โดยจะเห็นว่าค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในแต่ละหมวดสินค้าต่อรายได้ มีค่าเป็นบวก โดยค่าความยืดหยุ่นที่ได้มีค่ามากกว่า 0 แต่น้อยกว่า 1 ทุกหมวดสินค้า แสดงให้เห็นว่าสินค้าหมวดต่างๆเป็นสินค้าปกติ และเป็นสินค้าจำเป็นสำหรับการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน

5.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

5.2.1 จากการดำเนินโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ด้วยโครงการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น มีส่วนทำให้ภาคครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นในการดำเนินนโยบายต่างๆของรัฐบาลควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน และการชักจูงให้เกิดการเพิ่มความสามารถในการผลิตและรายได้ของครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

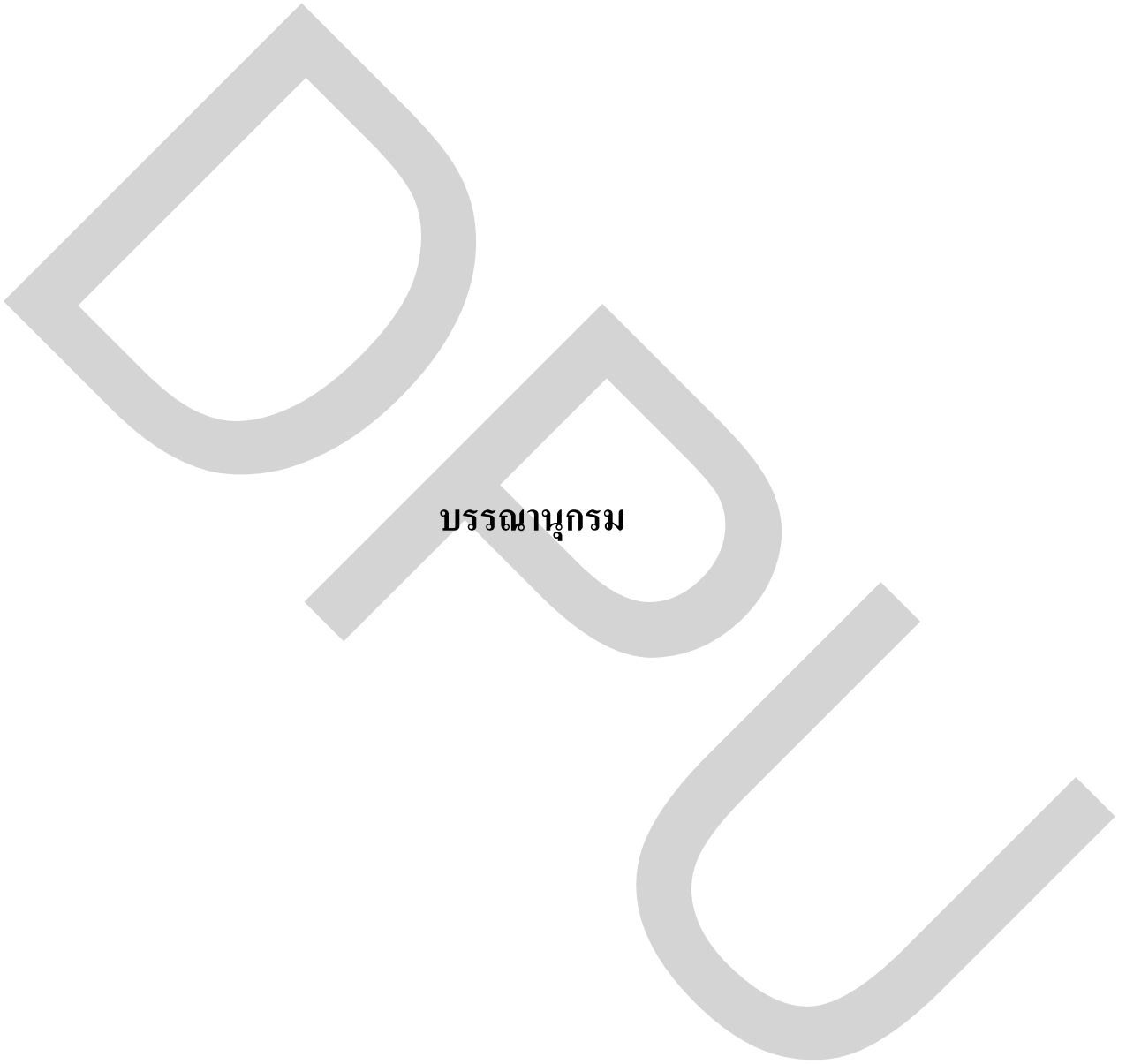
5.2.2 หมวดค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา พบว่าค่าใช้จ่ายในหมวดนี้มีแนวโน้มลดลงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรคของรัฐบาล ทำให้ครัวเรือนหรือประชาชนที่มีรายได้น้อยได้รับการรับบริการด้านการรักษาพยาบาลมากขึ้น แต่ทั้งนี้โรงพยาบาลควรให้บริการที่เท่าเทียมกันทั้งผู้ใช้บริการด้วยบัตรทอง 30 บาทรักษาทุกโรค หรือผู้ได้รับสิทธิต่างๆ หรือประชาชนทั่วไป ได้รับการให้บริการทางการแพทย์อย่างทั่วถึง

5.2.3 หมวดการบันเทิงและการอ่าน จากการศึกษา พบว่าเป็นหมวดที่มีค่าใช้จ่ายตอบสนองต่อรายได้ได้ดีกว่าทุกหมวด ซึ่งอาจเป็นเพราะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้ประชาชนมีความสนใจการอ่านและการรับรู้ข่าวสารเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งหนังสือบางประเภทเป็นหนังสือที่ให้ความบันเทิง ซึ่งจะทำให้สามารถผ่อนคลายความเครียดเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปของครัวเรือนได้เช่นกัน ดังนั้นรัฐบาลควรมีแรงจูงใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการอ่าน ซึ่งนอกจากเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนเองแล้วยังสามารถนำมาใช้ในวิถีประจำวัน และในการประกอบอาชีพได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งมีข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งไม่มีข้อมูลที่สำคัญ เช่น ราคา และปริมาณสินค้าที่ครัวเรือนทำการอุปโภคบริโภค และการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายปี ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้อย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้สามารถวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนได้ ควรเป็นครัวเรือนที่ทำการสำรวจแต่ละปีเป็นครัวเรือนเดิม

2) จากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะปี พ.ศ. 2543 และ ปี พ.ศ. 2547 เท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษา 2 ปีขึ้นไป เพื่อจะได้แสดงให้เห็นชัดว่าครัวเรือนในแต่ละครัวเรือนมีการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2539). การวิเคราะห์สถิติ:สถิติเพื่อการตัดสินใจ.กรุงเทพมหานคร:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนา สายคณิต. (2537). มหเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.

อภิสิทธิ์ อีสริยานุกูล. (2537). หลักและวิธีการวิเคราะห์ตลาดและราคา. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิทยานิพนธ์

จารุวรรณ จันใส. (2539). การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของครัวเรือนไทย.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปัทมธนา มูลชนะ. (2549). การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแบบแผนการบริโภคของภาคครัวเรือนไทย

ช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

พินพร ยุธยาตร์. (2543). การศึกษาการเปลี่ยนแปลงลักษณะการบริโภคอาหารในประเทศ

ไทย:2529-2539. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วาทีตร รักษ์ธรรม. (2548). การวิเคราะห์ภาคตัดขวางของพฤติกรรมและฟังก์ชันการบริโภคของ

ครัวเรือนไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สุมนา ตั้งจิตวิสุทธิ. (2541). การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเนื้อสัตว์ของ

ครัวเรือน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุมาวดี เพชรหวล. (2548). การวิเคราะห์พฤติกรรมและความยืดหยุ่นของการใช้จ่ายในการ
อุปโภคบริโภคต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกสารอื่นๆ

ชูติระ ระบอบ. (2537). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและแบบแผนการบริโภคของ
ครอบครัวจำแนกตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในเขตมหานครกรุงเทพ. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2541). รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.
2541. กรุงเทพมหานคร : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

_____. (2543). รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2543
กรุงเทพมหานคร : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

_____. (2545). รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2545
กรุงเทพมหานคร : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมการปกครอง ปี 2551. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2551, จาก

<http://www.dopa.go.th/>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2550. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2551, จาก

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/population.html>

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สืบค้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2551, จาก

<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=95>

ภาษาต่างประเทศ

ARTICLES

Stone,R.D. (1954). “Linear Expenditure System and Demand Analysis : An Application to
the Pattern of British Demand”. **The Economic Journal**. LXII: p.510-527.